Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...рдиин 21-нээ гарана | № 110 (14221) | 1976 оной майн 11, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

ЕВРОПЫН КОММУНИСТНУУДАЙ КОНФЕРЕНЦИДЭ БЭЛДЭНЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцидэ бэлдэхэ редакционно комиссиин заседани 1976 оной майн 4-һөө 6 болотор эндэ үнгэргэгдэбэ.

Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференциин проектые заседанида хабаадагшад зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө. Комиссиин түгэсхэлэй заседани июниин эхеэр болохо юм.

Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцине һаяар Берлиндэ зарлаха тухай редакционно комисси үгэеэ ойлголсоо.

Редакционно комиссиин заседани аха дүү коммунис ёһоной оршон байдалда үнгэрбэ.

...РТИЙНА ХҮТЭЛБЭРИИН АМЖАЛТЫН ШУХАЛА ЭРХЭ НҮХЭСЭЛ

А. У. МОДОГОЕВ,
КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь

...олониитэ ажалша...ай болон политиче...иин, зохёохы үүсхэ...өөгүй ургалта хадаа ...ествын мүнөө үеын ...ай онсо шэнжэтэй ...нэгэн болоно. Пар...XV съезд агууехэ ...үүдэй эршэ зориг, ...абтар ехэ хүсэ ша...ай арад зондо олго... экономико болон ...ьтурые саашадань ...лхын арадай ажа... һалбаринуудые бү...энөөр хүгжөөхын, ...ай ажабайдалай хэм...элүүлхын түлөө ...дайшалхы програм...эгжэһэн байна.

...эи XXV съездын шиидхэбэринүүдые ...р дэмжэхэ зуураа, ...зон партиин ха...оммунис байгуулал...юүүдые бодото дээ...лүүлхын түлөө бүхы ...ээр бэлэн байһанаа ... Съездын һүүлээр ...саг үнгэрөө. Тиигэ...э богонихон болзор ...олон гайхамшагта ...болон үнэтэ эдэбхи ...бадараа6, ямар үргэ...э дэлгэрээб! Эдэмнай ...шанарай табан жэл...ата найдабарита «Хүн бүхэнэй хүдэл...эрхим шанарһаа кол... ажалай дээдэ зэр...г үрэдэ хүрэтэр» гэ...тай хүдэлөөн, алма...риалнуудаар үлүү ...укци гаргахын. Шэнэ ...ятинуудай проектнэ ...далые түргэнөөр ...н, түхеэрэлгэнүү...халаанда хэрэглэл...эффициент дээшэ...ба гол фондын ашаг ...алтын түлөө мүры...ионо. Эдэ бүгэдэ со...юнои партиин шинд...үдтэ һайн ажалаа...усаха, арбадахи та... даабаринуудые ...нь урид дүүргэхын ... шангаар тэмсэхэ ...долго хэшээл гар... харуулна.

...йна организацинууд ...н зохёон байгуулхы ...шэнэ ургалтые тол... предприяти, колхоз. ...мхи зургаан бүхэ...ша коллектив бүхэ... табигдаһан тодор...онуудые шиидхэхэ ...тэдэнэй хүсэл орол...лүүлхэ ёһотой.

Партиин съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэнэй ёһоор, совет обществын эршэтэ хүгжэлтэ, улам бүри ехэ хэмжээтэй боложо байһан коммунис байгуулалта хадаа экономико болон соёл культурын хүгжэлтые, хүн зоной хүмүүжэлые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ хэрэгые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, ниитэ зоной дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха шанга эрилтэ табижа байна.

«Партийна хүтэлбэриин амжалтын шухала эрхэ нүхэсэлынь хадаа хүдэлмэриин ленинскэ онол арга мүн болоно,— гэжэ съездэ КПСС-эй ЦК-гай хэһэн тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнэ. — Тиихэдээ ленинскэ онол арга гээшэ зохёон байгуулхы онол арга мүн, гансал өөрын һанал бодол баримталха ябадалда харша, ниитын бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ эрдэм ухаанай ёһоор хандадаг онол арга мүн. Тэрэ хадаа өөртөө, бусад хүнүүдтэ дээдэ зэргын эрилтэтэйгээр хандаха, сэдьхэлээ ханаад, һанаа амар һууха ябадалтай таарадаггүй, албан хойрог. ёһо дүүргэдэг элдэб бүхы ябадалнуудые эрид буруушаадаг байна».

Арадай ажахын болон соёл культурын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэриин участок бүхэндэ ленинскэ онол арга хүтэлбэрилхы тушаалтадай шудалхын түлөө партийна организацинууд саг үргэлжэ анхаржа байха уялгатай.

Хүдэлмэриин ленинскэ онол аргые хүтэлбэрилхы кадрнуудай хэлбэришэгүйгөөр баримталдаг газарта партяар табигдаһан зорилгонууд нэн түрүүн амжалтатайгаар шиидхэгдэдэг гэжэ манай ажабайдал, коммунис байгуулалтын бодото хэрэг алхам бүридэмнай бүрин үнэншэмөөр харуулна ха юм.

Нэгэ хэды имэ жэшээнүүд.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадые түрүү предприяти гэжэ манай республика дотор булта мэдэдэг юм. Комбинат саг үргэлжэ түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэдэг, үлүүлэн дүүргэдэг, эрхим шанарай продукци үгэдэг, социалис мүрысөөндэ хододоо түрүү һууринуудай нэгэниие эзэлдэг байна. Комбинадай предприятинууд (нооһо угаадаг ба нарин сэмбын фабриканууд) олон жэлэй туршада тогтууритайгаар, нэгэ жэгдээр хүдэлдэг гээшэ. Тиимэһээ эдэ предприятинуудта нэгэтэл һайнаар хүдэлмэриин технологи табигдаһан, нэгэл жэгдээр хүдэлхэ онол аргтэһэн, үйлэдбэридэхи бүхы һалбаринууд жэгдэ һайнаар хүдэлдэг, бүхы юумэн тон хүнгэнөөр бүтэдэг юм гэжэ һанагдажа болохо. Тиигэжэ бодобол, эндүүржэ болохо байна. Бэшэшье предприятинуудтал адли, комбинадай бодото байдалда продукци ехээр гаргалга, тэрэнэй шанар һайжаруулга болон ассортиментыень шэнэдхэлгэтэй холбоотой шэнэ шэнэ асуудалнууд үйлэдбэриин үедэ гарадагшье, шиидхэхэ эрилтэ табидагшье байна. Үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулха, шэнэ техникэ болон түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэришэдые бэлдэлгын, мэргэжэлээ дээшэлүүлгын болон тэдэниие тогтууритай болгохо, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, хүдэлмэришэдэй, тэдэнэй бүлэнэрые ажаһуудалай ба соёлой талаар хангаха хэрэг бүри дээшэлүүлхэ асуудалнууд баһал эндэ гарадаг. Эдэ орёо, хүнгэн бэшэ асуудалнууд! Тиигэбэшье комбинадай хүтэлбэри партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд тэдэниие удаа дараалан, эрид нэтэрүүгээр, гүрэнэй эрилтын ба зохёохы ёһоор шиидхэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ хоёр предприятида һэльбэн шэнэлхэ ба техническэ талаар шэнээр зэбсэгжэхэ ажал бэелүүлэгдэнэ, үйлэдбэриин талмай бүри үргэн болгогдоно, хуушанай, бага бүтээсэтэй түхеэрэлгэ шэнээр һэлгэгдэнэ. Харин эдэ бүгэдэ үйлэдбэриин хэмжээ доошолуулангүйгөөр, нэгэ жэгдэ хүдэлхэ ябадал таһалдуулангүйгөөр бэелүүлэгдэдэг байна. Жэшээнь, нооһо угаадаг фабрикада урдань барилгашадай орхиһон ехэхэн дутуу дундануудые усадхахын тула үйлэдбэриин нэгэ зарим участогуудта хүдэлмэри саг зуура зогсоохо ёһотой байгаа. Тиигэбэшье фабрикын хүтэлбэри болон бүхы коллектив энэ хэрэгтэ зохёохы ёһоор хандажа, үйлэдбэридэ тон бага хохидолтойгоор, түсэбтэ даабаринуудаа заабол дүүргэхээр заһабарилгын хүдэлмэри эмхидхэхэ арга боломжонуудые олоһон байха юм. Комбинадта коллективэй социальна хүгжэлтын түсэб табигдаад, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Түсэбэй ёһоор, гэр байра, ажаһуудалан болон соёлой эмхи зургаануудай барилга, хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадан юрэнхы ба политическэ эрдэмэй хэмжээе дээшэлүүлгэ, техническэ ба экономическа эрдэм шудалалга, ажаһуудалай ба соёл культурын талаар хангалга хэлбэришэгүйтөөр дээшэлүүлхээр хараалагдана.

Эдэ бүгэдэ комбинадай ажахын хүтэлбэриин, партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай хүдэлмэриин онол аргада хабаатай гү? Тиимэ, эгээл сэхэ хабаатай. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэдые, партийна организациие үлүү ехээр магтахаһаа айнгүйгөөр сэхэ хэлэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, тэдэ өөһэдынгөө ажалай дүнгүүдые шүүмжэлхыгээр сэгнэжэ шададаг, һанаагаа амараад байдаггүй, коллектив дотороо зохёон байгуулхы, ажал хэрэгэй эрхэ байдал тогтоожо шададаг, шэнэ, түрүү юумэ нэбтэрүүлгэһээ үлэхэгүй гэжэ оролдодог байна.

Энэ талаарза нарин сэмбын фабрика республика дотороо ори ганса түрүү предприяти бэшэ ха юм даа. Прибор бүтээлгын, авиационно, судна-бүтээлгын, «Теплоприбор» заводууд болон бусад олон предприятинууд тухай баһал хэлэжэ болоно. Эдэ предприятинуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэд ба партийна организацинууд өөрынгөө бодото ажал ябуулга дээрээ хүдэлмэриин ленинскэ онол арга шудалалгын тон шухала байһан тухай партиин захяа заабари дүүргэнэ.

Гэхэтэй хамта, түрүүшүүлэй хажуугаар республика доторнай гүрэнэй түсэбтэ даабари дүүргэдэггүй, гээгдэжэ ябадаг предприятинууд болон барилгын эмхинүүд үсөөн бэшэ. 1975 оной хидол адли, эчэ жэтэй дүрбэн һарын туршада хэдэн леспромхозууд, нютагай промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин нэгэ зарим предприятинууд, барилгын эмхинүүдэй ехэнхинь үйлэдбэриин түсэбтэ даабаринуудаа дүүргээгүй. Эдэ предприятинуудай гээгдэл хадаа нэн түрүүн хүтэлбэриин дутагдалнуудтай, үйлэдбэриин эмхидхэлэй һула байдалтай, дунда ба доодо шатын хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда хүмүүжүүлгын болон коллектив дотороо ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулдагтай имагтал холбоотой ха юм. Эдэ предприяти болон барилганууд дээрэ гээгдэлһээ гаража, түрүүшүүлэй зэргэдэ орохын тула бүхы юумэ хэхэ гэжэ оролдодог бэрхэ инженернүүд болон хүдэлмэришэд олоншье һаа имэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Эдэ предприятинуудай партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэри һайжаруулха хэрэгтэ һаад ушаруулдаг бүхы юумэ элирхэйлжэ, тэрэниие усадхаха ябадалда коллективэй хүсэл оролдолго, өөһэдынгөө анхарал хандуулха, хүдэлмэришэдэй ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдал тухай ханамжатай байха, үйлэдбэриин үндэр амжалта туйлахын түлөө үрэ ехэтэй социалис мүрысөө бодото дээрэнь эмхидхэхэ ёһотой. Имагтал имэ арга нүхэсэл хэрэглэжэ шадабал, бэрхэшээлнүүдые дабажа, түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадахабди гэжэ найдажа болоно.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар ажалша коллектив бүхэнэй урда табигдаһан шухала зорилго хадаа предприятиин доторой нөөсэнүүдые, продукци ехээр гаргаха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулхын тула бүхы арга боломжонуудые эгээл дүүрэнээр ашаглаха хэрэг болоно. Энэ зорилго амжалта түгэс шиидхэһэнһээ үйлэдбэриин ашаг үрын хэмжээн, тэрэнэй шанарай үрэ дүнгүүд ехээр дулдыдаха юм. Ажалай эмхидхэлэй һула байхада, үйлэдбэриин культура муутай газарта доторой нөөсэнүүдые ашаглаха тухай хэлэжэ болохо аал? Харин эгээл имэ таарамжагүй ябадал нэгэ зарим предприятинуудта үзэгдэнэ. Жэшээнь, Улаан-Үдын мелькомбинадта һүүлэй үедэ холимог тэжээл гаргалга ехээр дээшэлээ. Заводой проектнэ хүсэ шадалһаа үлүү ехэ хэмжээнэй тэжээл гаргагдадаг байгаа. Зүгөөр энэмнэй үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулһанай, тэрэнэй хүсэ шадал дээшэлүүлһэнэй гү, али зарим нэгэ ухаалан зохёолгын ажал ябуулһанай үндэһөөр бэшэ, харин элэжэ һандаржа байһан түхеэрэлгэнүүдээ үлүү ехээр хэрэглэһэнэй аргаар лэ туйлагдаһан байба. Имэ эзэн бусаар хүдэлэлгэ ехэ хохидолдо оруулхаараал оруулба. Хэдэ хэдэн гол шухала агрегадуудынь эбдэржэ, хүдэлхөө болёо. Үйлэдбэридэ нигэжэ бодомжогүйгөөр хандалга, саашанхи тухайдаа анхардаггүй ажал имэ хохидолдо оруулба ха юм.

Энэ ороймдоол ганса жэшээ бэшэ.

Хүдэлмэриин ленинскэ онол арга хадаа өөртөө, бусад хүнүүдтэ дээдэ зэргын эрилтэтэйгээр хандаха, сэдьхэлээ ханаад, һанаа амар һууха ябадалтай таарадаггүй байха ёһотой гэжэ урид хэлэгдээ бэлэй. Нэгэ зарим хүтэлбэрилэгшэдэй өөрынгөө ажалай дүнгүүдтэ шүүмжэлэлгүйгөөр хандадаг, даалгагдаһан хэрэгэй түлөө эрилтэ өөртөө ба бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ һулаар табидаг үсөөн бэшэ ушарнуудай үшөөл үзэгдэдэгынь халагламаар. Имэ ушарнууд республикын олохон колхоз, совхозуудта малай үбэлжэлгын үедэ илангаяа олоор элирхэйлэгдэбэ. Тэдэнэй нэгэ заримайнь имэ

Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо март һарада бүдүүн ба холимог тэжээлэй бүхы нөөсэнь дууһажа, ондоо тээһээ һолоомо, үбһэ зөөрэхэ баатай болоо һэн. Харин тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шабанов тэжээл бэлэдхэлгын үедэ үбһэ сабшалга, һолоомо хуряалга болон үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй эмхидхэл муугаар ябуулаа. Колхозой түрүүлэгшын ба партийна организациин зүгһөө бригадирнуудта болон бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ эрилтэ табидаггүй дээрэһээ энэ колхоздо журам алдаха, харюусалгагүйгөөр ажалдаа хандаха ябадал олоор үзэгдэдэг болоо. Суглуулһан тэжээлээ тоо бүридхэлгүйгөөр, гам хайрагүйгөөр гаргашалаа тиихэдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд ажалай имэ муу эмхидхэлтэй, эзэн бусаар хандаха ябадалтай эбсэшоо ха юм. Эдэ бүгэдэ мал ажалыень горитой ехэ гээгдэлдэ оруулаа. Тиигэбэшье үбэлжэлгын хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүдһээ мүнөө болотор тобшолол хээгүй байһаар. Шалгалтын элирүүлһэнэй ёһоор, колхозой хүтэлбэри болон партийна организаци энэ жэлдэ орооһо тарияанай, тэжээлэй ургамалнуудай һайн ургаса ургуулхын түлөө зохихо хэмжээ абаагүй, тариалан болон сабшалан уһалха хэрэг эмхидхээгүй, хабарай тарилгын хүдэлмэри ехэ гээгдэжэ эхилһэн байна.

Имэшүү байдал «Октябрьский» совхоздо элирүүлэгдэбэ. Совхозой дирекци болон партком хадаа үбэлжэлгын урда тээ хэды шэнээн тэжээл бэлдэгдээб гэжэ тоолоожо үзөөгүй, малай үбэлжэлгые хаигахыч тула тэрэнээ яажа һайнаар гаргашалха бнбди гэжэ тодорхойлоогүй байшоо. Харин тэжээлэйнгээ нөөсын ехэ түргөөр дууһажа байһые мүн оройдоо малай хоолгүй болохоо байһые гэнтэ ойлгобо. Зүгөөр тиигээдшье совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээлээ алмаха, бодомжотойгоор арьбалан хэрэглэхын түлөө зохихо хэмжээ абаагүй, бэшэ ажахынуудтал адли нэмэри тэжээл бэлдэлгэ эмхидхээгүй юм. Совхозой директор ба парткомой секретарь имэ бэрхэшээлтэй байдалһаа гарахые оролдохын оронда совхозой мал тэжээлээр хангаха бүхы ябадал аймагай организацинуудта тогоо һаа дээрэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Өөһэдөө гансал туһаламжа эрихэ, мэдээсэжэ байха зон болонхой.

Имэ ушарнууд Хориин, Хяагтын аймагуудта үзэгдэнэ. Нэн түрүүн партийна болон советскэ организацинуудай талаһаа эрилтэ багатай, хүтэлбэрилхы кадрнуудые, мэргэжэлтэдые даалгагдаһан ажалдаа шанга харюусалгатай, журамтай байхаһаа гадна эдэбхитэйгээр, зохёон байгуулхыгаар хэрэгтээ хандадаг байхаар хүмүүжүүлгэдэ дутагдалтай, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулдаг, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүдөөгэй ажалшадтай, механизатор болон малшадтай үсөөн уулзадаг, тэдэнтэй хүсэд зүбшэдэггүй ушарта имэ юумэн үзэгдэнэ ха юм.

Хэрбээ партиин Зэдын Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын райкомууд ба аймгүйсэдкомууд аймагайнгаа ажахынуудта малай үбэлжэлгын бэлдэлгэдэ бүри шүүмжэлхыгээр, ехэ эрилтэтэйгээр хандаа һаань, ажахын партийна организацинуудта, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табяа һаань, үдэр бүриин эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һула табижархёогүй һаань, олон тоото ехэ дутагдалнуудые зайсуулжа болохо байгаа ха юм.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта.).

О... ...АГТЫН ...АГТА

...ХҮДЭРИИН СОВХОЗ

...г соо энэ эгээл то... ажахынь болоно. ...вхоз байгша он...850 гектарта та... тариха юм. Бод... газарта гурбан ...т тарилга хэнэ. Эн... Василиин Фоминан, ...Яковлевай, Гүрэ...эй тарилгын аг...д түрүү зэргэдэ...

...ГУУД ДЭЭРЭ ...ын агрегадые дааг...эй механизатор, ...эй гэшүүн Гүрэ...вич Цыбиков та... агрегадууд...

...ВАЛДУЕВАЙ фото.

...ЛАЙН СОВХОЗ

...тариаланай энэ ...хабарай тарил...рдиин 12 үдэр ...шанартай ...үрэхэ ...үндэһэн ...үрэг. Мүнөө түрүүшын хэдэн үдэрэй туршада 300 шахуу гектарта шэнисын үрэһэн хурэһэ ...лүүлэн таригдаба. Совхозой тариалан дээрэ бүхыдөө 14 агрегат хүдэлнэ.

Байгша ондо ажахы гүсэбэйнгөө ёһоор тариалангай гектар бүриһөө 13 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряажа, бүхыдөө ... мянга центнерһээ дээшэ орооһо суглуулжа абаха зорилготой.

Р. ГОНСОРУНОВ.
Алтайн совхозой парткомой секретарь.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ХАРЮУСАЛГЫН, ЭМХИДХЭЛЭЙ ҺУЛАРҺАНҺАА

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлээ эхилжэ, орооһо тарианай тогтууритай баян ургаса ургуулхын тула илангаяа газар элдүүрилгын, тарилгын шанарые эрид һайжаруулжа, поли бүхэндэ Шанарай тэмдэг олгохо тухай партиин обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ажахы, бригада, звено бүхэнэй механизаторнуудта шанга эрилтэ табиһан байна. Энэ эрилтэ, зорилгонуудай бэелүүлэгдэжэ захалхада, ажахынуудай бригада, звено бүхэндэ газар тариалангай культура эрид дээшэлүүлэгдэжэ, агротехническэ заабаринууд нариннаар сахигдадаг болохоһоо гадна, хүдөө ажахын ургамалнуудые тариха, уһалагдадаг ба хатаагдаһан газараа, мүн минеральна үтэгжүүлгэ, нэг'шэбхээ аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, түрүү онол арга, дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ болоно. Тиин энэ талаар ямар хүдэлмэриин ябуулагдажа байһан тухай, мүн энэ жэлэй хабарай тарилгын ябаса, тэрэнэй эмхидхэлые шалган харахадамнай, аймагай олохон ажахынуудта тогтожо һайшаамаар юумэн ушарбагүй.

Орооһо тарианай, мүн бусад ургамалнуудай ерээдүйн баян ургаса нэн түрүүлэн тарилгын газарай хэр зэргэ элдүүрилэгдэжэ бэлдэгдэһэнһээ, үрэһэ хүрэнгын шанарһаа, тарилгын ямар шанартайгаар үнгэргэгдэһэнһөө сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, тарилгаяа агротехническэ һайн хаһа сагта, богони болзорто эмхитэйгээр үнгэргэхэдөө, заабол баян угаса ургуулдаг юм. «Первомайский» совхоздо тарилгань эрдэнай эхилһэншье һаа, агротехническэ заабари баримталагдадаггүй, бүдүүлигээр хазагайруулагдадаг байба.

Энэ ажахы байгша ондо бүхыдөө 3.650 гектарта орооһото ургамалнуудые тариха түсэб хараалан хай юм. Мүнөө эндэ тарилгын газар паар болгон хахалжа борнойлхо хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана.

Абаһаар Леоновкын хоёрдохи отделениин бригадада хүрэжэ ерэхэдэмнай, Балбарай ташалангай поли дээрэ гурбан агрегат шэниисэ хэрээһэлэн тарижа ябабад. Энэ полинь нёдондо паар байһан аад, мүнөө тарилгын урдатээ юундэшьеб культиваци хэгдээгүй, ядахын сагта борнойлогдожо тэгшэлэгдээгүй дээрэһээ бог бүртаг үбһэндэ дарагдашоо.

— Энэ полидо культиваци хэхээршье байһан юм байна. Мүнөөдэрһөө тарилгынгаа агрегадуудые зогсоожо, культиваци хэхэ болоһобди. Полиёо урид ерэжэ хараагүй агроном эндэ зэмэтэй — гээд тус бригадын бригадир Михаил Заиграев өөрыгөө сагааруулхые оролдобо.

Үнэндөө эндэ ганса агроном зэмэтэй бэшэ, мүн бригадирайшье зэмэтэн байһаниинь элирнэ. Юуб гэхэдэ, энэ полидо тарилга хэхынгээ урда хоюулан ерээд, тарилгынгаа газар шалгаха байгаа. Теэд ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг байһанһаа уламжалан, агроном бригадир хоёрынь трактористнуудтаа хэхэ хүдэлмэриень заажа үгөөд үлэшэһэниинь гэмшэлтэй. Хоёрдохёор, эндэ тарилга хэжэ байһан механизатор, сеялкэшэд шанарай түлөө тэмсэдэг һаа, имэ поли дээрэ тарилга хэхэеэ арсаха бэлэн.

Дүрбэдэхи отделени дээрэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, Боршогорой поли дээрэ 3 трактор паар хахалжа ябаба. Шанарыень шалгахада жэгдэ бэшээр, далантуулан хахалаад орхижорхиһон байба. Энээн тухай трактористнуудтаинь хөөрэлдэхэдэ, газарай жэгдэ гэдээгүй дээрэһээ плугнай хахалжа абанагүй, далан үлөөнэ гэжэ мэдүүлхэ юм. Тус полиһоо зүүн тээ тарилга хэжэ байһан 4 агрегат баһал агротехническэ заабаринуудые бүдүүлигээр хазагайруулжа байһаниинь элирүүлэгдээ. 287 гектарта хэрээһэлэн тарилга хэжэ байһан эдэ агрегадууд бултадаа шахуу үрэнэеэ газар дээгүүр гоожуулан сасажа ябаба. Богонёор хэлэхэдэ, хоёрдохи үдэрөө тарилга хэжэ байбашье, сеялкэнүүдээ һуулгажа тодхоогүй, гидротүхеэрэлгээ һайнаар шалгаагүй ха юм. Энээниинь отделениин агроном, бригадир ерэжэ, шалгажа элирүүлээгүй, «намһаа саагуур» гэһэндэл орхижорхёо гээшэ. Хоёрдохёор, МТЗ түхэлэй тракторай агрегадууд сеялкэшэнгүйгөөр хүдэлэгдэнэ. Зүгөөр энэмнай зүбшөөхыч аргагүй дутагдал гээшэ ааб даа. Юуб гэхэдэ, тарилгычгаа нормо багсаамжалаад, сеялкэшэнгүйгөөр тарилга хэхэдээ яагаад шанарыень дээшэлүүлхэ бэлэй.

Агрегадуудта сеялкэшэд олоор дуталдана. Һаядаа хүсэлдүүлхэбди. Тарилгын шанар эндэхи отделениин агроном Андрей Бардаев шалгаха уялгатай. Тэрэмнай совхозой арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн. — гээд, ахамад агроном Петр Денисович Родионов зэмэ ондоо хүндэ тохохо һанаатан.

Баян ургаса ургуулхын түлөө оролдоогүй аад, ушарһан дутагдалаа өөһэд хоорондоо хаялсажа байхадаа, хараалһан зорилгоёо яагаад дүүргэхэ бэлэй. Хэрбээ тарилгын эхилхэһээ хойшо агрегат бүхэнэйнгөө хэлэн ажалай шанарые нариннаар шалгаад, дутагдалыень усадхаад, агротехническэ заабаринуудые жэншэдгүй баримталаад байбал, нилээд ехэ ургаса хуряаха аргатай. Теэд имэ юумэнэй хэгдээгүй байһые шанал маар һэн.

Удаадахи, Хэжэнгын совхозой механизаторнууд үлүү һайн шанартайгаар ажаллаагүй гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээлбэл, Бахлайтын дүрбэдэхи отделениин механизаторнууд Сулхарын харгын баруун тээхи 79 гектарта ешмээн тарихадаа агротехническэ заабаринуудые хазагайруулжа, оройдоо хахалагдаагүй газарта үрэһээ миил тала байнал гэжэ сасажа байба. Энэ полинь нёдондо хоёр дахин хахалагдаһан пааршье һаа, хабартаа борнойлогдоогүй, хүрьһэниинь жэгдэлэгдээгүй, бог бүртаг үбһэндэ дарагдашачхай байгаа һэн.

— Хүрьһэниинь һалхинда үлеэлгэжэ, элһээр дарагдадаг. Тиимэһээ борнойлогдоогүй, — гэжэ бригадир Борис Хажеев сэсэрхэхэ юм.

Имэ элдүүрилэгдээгүй газарта үрэһэн байчал гэжэ сасахада, яагаад ешмээн ургахаб даа. Энээниинь бригадир, тус ажахын ахамад агроном нүхэр Цыдыпов мэдэжэ байбашье, тарилгаяа түргэн үнгэргэхые «үлүүсэ» оролдоһондоо эбсэшэгүй ехэ алдуу гаргаба ха юм.

Дурсагдагша аймагай ажахынуудай механизаторнуудай хэжэ байһан тарилгын шухала хүдэлмэриин шанар, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудынь гол түлэб тэмдэглэгдэбэ гээшэ. Эдэ совхозуудай тариашад агротехническэ заабаринуудые бүдүүлигээр хазагайруулхаһаа гадна шанарай түлөө, баян ургасын түлөө юундэшьеб һанаагаа зободоггүй, газар тариалангай культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаггүйнь гайхалтай.

Хоёрдохёор, эдэ ажахынуудай гол дутагдалынь иигээд дүүрээ бэшэ. Алиншье совхоздо үрэһэнэй орооһоной хэр гаргашалагдажа байһаниинь складуудта тусхай дэбтэртэ тэмдэглэгдэнэгүй. Хэрбээ склад бүхэндэ хүрэигын орооһо агрегадуудта эльгээхэ тусхан дэбтэртэй гэхэ гү, али ямар полидо хэды шэнээн, ямар сортын үрэһэн таригдахаб гэжэ урдишалан тодорхойлогдоһон байбал, тарилгын нормо алдагдахагүй бэлэй. Гурбадахяар, олохон агрегадуудай гидротүхеэрэлгэнь һайса шалгагдаагүй, һүниндөө ажаллахаар лаампа-фар тэхэгдоогүй, сеялкэшэдэй трактористдаа дохёо үгэхэ түхеэрэлгэ һуулгагдаагүй байна. Саашань тэмдэглэхэдэ, Хэжэнгын совхозһоо бэшэ бусад ажахынуудай бригадануудта механизатор, сеялкэшэдэй хэһэн ажалай үдэр бүриин дүн олондо харагдахаар тэмдэглэгдэнэгүй. Тиимэһээ агрегадуудай гэшүүд халаанайнгаа нормо дүүргэһэнээ мэдэнэшьегүй.

Гадна эдэ ажахынуудта поли бүхэндэ Шанарай тэмдэг олгохо талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри, илангаяа социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээгүй байһаар. Энэнь яагаад элирнэб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, бригада бүхэндэ шахуу агротехническэ заабари хазагайрүүлагдана. Хоёрдохёор, механизаторнуудтай хөөрэлдэхэдэ, поли бүхэндэ Шанарай тэмдэг олгохо гурим тухай хөөрэлдөө хэншье үнгэргөөгүй байба.

Хабарай тарилгада хабаадалсажа байһан механизаторнууд ниитын эдеэ хоолоор хангагданагүй. Илангаяа «Первомайский» совхозой хоёрдохи отделенидэ ажаллажа байһан трактористнууд, сеялкэшэд үглөөгүүр гэртэһээ сүүмхэдээ хэжэ асарһанаа полиин захада, хээрэ талада, ойдо гараһан аяншадтал адли гал түлижэ халаагаад элидэг байба. Һалхитай, хүйтэн байбалнь, эдэнэр яагаад хоололхо болоноб гэжэ тус совхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө, мэргэжэлтэдһээ асуултай байна.

Д. ЖАНАЕВ,
Хэжэнгын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

В. САКИЯЕВ,
комсомолой прожекторэй республиканска штабай гэшүүн.

К. БАБУШКИН,
республикын арадай хиналтын комитедэй инспектор.

В. БАДМАЕВ,
Вл. ЖИГЖИТОВ,
«Правда Бурятии»,
«Буряад үнэн»
газетэнүүдэй тусхай корреспондентнүүд.

ПАРТИЙНА ХҮТЭЛБЭРИИН АМЖАЛТЫН ШУХАЛА ЭРХЭ НҮХЭСЭЛ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1 дэхи нюурта).

Республикын нэгэ зарим аймагуудта, колхоз болон совхозуудта мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ айхабтар бэрхэшээлтэй байба, тиимэhээ мал ажалда горигойхон гээгдэл ушаруулагдаа. Саашадаа hургаал абахын тула, алдуу эндүүгээ болон дутуу дундануудаа дахин дабтахагүйн тула үбэлжэлгын түнгүүдые шүүмжэлхы ёhоор шэнжэлхэ гээшэ мүнөө тон шухала.

Үбэлжэлгын бэрхэшээлнүүд юун дээрэhээ гол түлэб гараабэ гэхэдэ, малай тэжээлээр хүсэд хангагдаагүй байhан дээрэhээ. Тиимэhээ ороохо тарянай, тэжээлэй ургаса эрид дээшэлүүлхэ гээшэ түрүүшын ээлжээнэй, гол зорилго болоно. Тэрэнние хойшолуулангүй, мүнөөдэрhөө шиидхэхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, 1976—1977 онуудай үбэлжэлгэдэ мал ажалай хэрэглэмжэ гүйсэд хангахаар бүдүүн, шэмэтэй ба холимог тэжээл ажахы бүхэн бэлдэхэ ёhотой. Тэжээлээр хангаха асуудал амжалтатайгаар шиидхэхын тула ямар хэмжээн абтаха ёhотойб? Энээндэ түрүү ажахынуудай hайн дүй дүршэл хүсэд дүүрэн харюу үгэнэ. Нэн түрүүн таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар нэгэдхэгдэмэл хэмжээ ябуулгануудые удаа дараалан, эрид шангаар бэелүүлхэ хэрэгтэй. Энэмнай тон шухала. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын бүхы ажахынуудта газар шанаржуулха талаар бага бэшэ ажал хэгдээ. Уhалагдадаг сабшалан болон таряалангай талмай ехэ болоо. Ехэ талмайтай бэлшээринүүд уhалагдана. Колхоз, совхозуудай техническэ талаараа зэбсэгжэлгэ эрид дээшэлээ. Энээнэй үндэhөөр олохон ажахынууд газар таряалангай болон сабшалангай ажалай культура дээшэлүүлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаа, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса ехэ болоо, тиигэжэ олошоржо байгаа адуу малаа тэжээлээр хүсэд хангаха асуудал амжалтатайгаар шиидхэнэ.

Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Социалис Ажалай Герой Ж. Б. Ванкеев) үнгэрhэн үбэлжэлгэдэ гүйсэд хүрэхэ бүдүүн, шэмэтэ болон холимог тэжээл бэлдэжэ, малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ, түл hайнаар абажа, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ шадаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ колхоз газар таряалангай ажалай культура дээшэлүүлхэhээ гадна, шэнэ газар хахалжа, таряалангай талмай ехэ болгоо, малай байрладаг газарнуудта фермэ шадарай участогуудые бии болгожо, тэндэ обеос горохтой суттань таряад, нилээд ехэ тэжээл суглуулhан байха юм. Энэнь мал тэжээлээр хангаха хэрэгтэ шухала удха шанартай байгаа.

Мал тэжээлээр хүсэд хангаха асуудал шиидхэхэ талаар Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Хориин аймагай Дэдэ-Тайлсын совхоз, Баргажанай аймагай Уланай колхоз, Хурамхаанай, Хёлгын совхозууд болон бусад ажахынууд hайн үрэ дүнгүүдые туйлаhан байна. Шэнэ газар ашаглажа таряалангаа үргэдхөө, ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудай, тэрэ тоодо олон жэлэй ногооной болон горохой тарилга нилээд ехэ болгоhон юм. Горох хадаа гансал белогоор баян hайн тэжээл бэшэ, харин тэрэнние тариhан полы паарай орондо хэрэглэжэ ооломоор гү, али hүүлдэнь хоолостой ургамалнуудые тарихада эрхим байдаг гэжэ түрүү дүй дүршэл харуулна гээд тэмдэглэхэ зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта, колхоз, совхозуудай нэгэ зарим хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд ороохо тарянай тарилга бага болгожо, нэгэ жэлэй үбhэ ногооной тарилга ехэ болголгые тэжээлэй асуудал шиидхэхэ гол шэглэл гэжэ hанадагынь гайхалтай. Ороохон малай тэжээл бэшэ шэнгеэр hанаха, мүнөө ороохото ургамалнуудай таригдадаг талмай дээрэ зеленко тарихаhаа бэшэ, ондоо газар олодоггүй ябадал үзэгдэдэг. Иимэ бодолнууд эгээл зүб харгыhаа гаргана, мүн ороохо таряа ургуулгые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлгэ гээшэ хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриин хүгжэлтын үндэhэ hуури гэhэн партиин нэгэнтэ бэшэ заабаринуудта зүрилдэhэн ябадал болоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Тэжээлэй асуудалнуудые шиидхэхэдээ хэнэйшье мэдэhээр ажахы бүхэнэй тодорхой эрхэ байдал хараадаа абангүй, гансал хубилгаангүй нэгэ ehо баримталха гээшэ буруу бшуу. Тарилгын талмайн бүридэлдэ, ямар ургамалнуудые тарихаб гэжэ тодорхойлгодо, агротехническэ аргануудта нэгэ адли заабари байдаггүй, байхашьегүй, ehотой. Энэ хэрэгтэ зохёон байгуулхыгаар хандаха гээшэ бии байгаа дүршэлөө гүнзэгыгөөр согсололго, эрдэм наукын болон бодото байдалай бүхы шэнэ, түрүү юумэ шэнжэлгэ, тэрэнние нютагай тодорхой эрхэ байдал ба онсо сэбсэые хараада абан, шадамараар хэрэглэлгэ болоно.

Мүнөө хабарай тарилгын ажалай түлэг дундаа ябажа байхада газар элдүүрилгэдэ, тарилгада эрхим шанар хангаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулха ёhотой. Газар таряалангай хүдэлмэриин шанарай түлөө агрономууд шанар шалгаха нийтын инспекторнууд, арадай хинагшад бууралтагүй, hэргэг хиналта тогтоохо ёhотой. Голодоhондо — найдамгай халха, голодоhо гаргагшадые — хатуу харюусалгада гэhэн уряа хадаа бултанай хэлбэришэгүй бата гурим болохо ёhотой.

Газарай хүрьhэнэй шиигэй бага байhан дээрэhээ мүнөө таряалан ба сабшалан уhалхын түлөө бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ гээшэ хэзээ хэзээнэйхиhээ шухала. Юуб гэхэдэ, энээнhээ ургасын хуби заяан ехээр дулдыдана ха юм. Һайрамай уhа алдахагүй, поли болон сабшалан дээрэ гаргаха, тэрэнэй хажуугаар уhалууриин түхеэрэлгэнүүдые, бүхы техникээ ашаглаха тон шухала.

Бүхы колхоз, совхозуудта бии байгаа наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэ ээн ehоор хэрэглэгдэнэгүй. Энэмнай балал хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэ багатайгаар, харюусалгагүйгөөр хандаhанай нэгэ жэшээ болоно. Ажалда айхабтар ехэ хохидол хүргэдэг иимэ ябадалтай эбсэжэ болохогүй.

Мүнөө жэлэй хабар хожомдонги, хүшэр хүндэ, мүн сагай уларил тогтууригүй. Иимэ эрхэ байдалда үндэр эмхидхэл ба түргэн шууд бүтээсэтэй байлга, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй, илангаяа механизаторнуудай өөрынгөө уялга hайнаар дүүргэлтэ, зохеохы эдэбхи үүсхэл ба ажалай мүрысөө хатуу журамтай ба шанга харюусалгатай зохилдуулан ябуулга хэрэгэй минай амжалта шиидхэхэ байна. Коллектив бүхэндэ иимэ эрхэ байдал хангаха гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай ажал ябуулгын гол зүйлынь болоно.

Мүнөө үедэ бүхы промышленна предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, ажахын зургаануудта, экономикын бүхы hалбаринуудта арбадахи табан жэлэй түсэбүүд табигдажа дүүргэгдэжэ байнхай. Энээнтэй хамта партийна организацинуудта, совет болон ажахын зургаануудта КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ бодото хэмжээ ябуулганууд зохёогдожо байна. Энэ хүдэлмэриин үедэ бүхы хүтэлбэрилхы кадрнуудай, мэргэжэлтэдэй, партийна болон ниитын организацинуудай, ажалша коллектив бүхэнэй зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлөө харуулхадань үргэн ехэ арга боломжо нээгдэнхэй. Һаяхан КПСС-эй обкомой бюро Улаан-Үдын хоёр предприятинуудта — прибор бүтээлгын заводто ба нарин сэмбын комбинадта арбадахи табан жэлэй туршада үйлэдбэриин ашаг үрэ, продукциин шанар дээшэлүүлхэ талаар зохёогдоhон хэмжээ ябуулгануудые зүбшэн хэлсэд, дэмжэhэн байна. Энээниие зохёон бэлэдхэлгэдэ бүхы цехүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, бүхы инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, бүхы шатын хүтэлбэрилхы кадрнууд болон ниитын организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадаhан юм. Энэ хэмжээ ябуулганууд гансашье үйлэдбэридэ бэшэ, үшөө олониитын ажабайдал ба ажалшадай ажаhуудалда хабаатай эмхидхэлэй, техническэ болон хүмүүжүүлгын бүхэли нэгэдхэгдэмэл хэмжээнүүдые хараална. Эндэ үйлэдбэриие техническэ талаар шэнэлэн зэбсэгжүүлгын, шэнэ техникэ нэбтэрүүлгын ба технологи нарижуулгын, үйлэдбэриин эмхидэл болон ажалай эрхэ байдал hайжаруулгын, кадрнуудай мэргэжэл дээшэлүүлгын, тэдэнние үйлэдбэри дээрэ тогтууритай болголгын, гэр байрын болон соёлой-ажаhуудалай барилгын, ажалшадай амаралта эмхидхэлгын асуудалнууд табигдана. Обкомой бюро эдэ предприятинуудта бэлдэгдэhэн хэмжээ ябуулгануудые дэмжэхэ зуураа, тэдэнние хаанашье, хэзээдэшье хэрэглэмээр бэлэн, даган дууряамаар юумэн гэжэ үзэнэгүй. Тиимэ юумэн байдаггүй. Зүгөөр түрүү предприятинуудта зохёон бэлдэгдэhэн түсэбүүдhээ ехэ юумэ абажа болохошье, абаха хэрэгтэйшье гээшэ. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые табилгада үргэн олон эдэбхитэдые хабаадуулhаниинь hайшаалтай, жэшээ абамаар. Үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ зорилго хадаа экономикын, эрдэм наукын болон соел культурын бүхы hалбаринуудта гол шухала hуури эзэлнэ, тиимэhээ энэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудта олон тоото техническэшье, социальнашье, хүмүүжүүлгынишье асуудалнууд оруулагдана ха юм.

Энэ хэрэгтэ ёhын тэдысэ хандахагүй, үсөөн зоной хабаадалгатайгаар хэмжээ ябуулгануудые табихагүй, мүн коллектив дотор үргэн зүбшөөлгүйгөөр, нэгэ заримдаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ хүниие олонгүй, hүүлдэнь шалгаха, хиналха аргагүйгөөр баталха ябадал гаргахагүй гээшэ тон шухала. Иигэжэ ёhын тэдысэ хандаха ябадал муу бэшэшье хэмжээ ябуулгануудые хэрэгтэн үрэ дүн эртээнhээ үгэхэгүй болгоно гэжэ хэлэхэ ehотой.

«ЗИЛ» автозаводой хүдэлмэришэдтэй уулзалга дээрэ хэлэhэн үгэ дотороо нүхэр Л. И. Брежнев бүхы шатануудай хүдэлмэриин шанар али болохоор дээшэлүүлгэ гол шухала удха шанартай, тэрэшэлэн мүнөө үедэ ажалдаа үнэн сэхээр хандаха, жэгдэ hайнаар хүдэлхэ, хоорондоо холбоотой үйлэдбэринүүдые таарулан эрхилхэ, техникэ болон түүхэй эдгэ ээзэн ёhоор хандаха, алмалтын нарин гурим бэелүүлхэ гэхэ мэтэ асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ табигдана гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглээ бэлэй. Эдэ бүгэдэ КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ хэмжээ ябуулганууд дотор харуулагдаhан байха ёhотой.

Хүдэлмэриин ленинскэ онол арга хадаа ниитын бүхы ябадалнуудта эрдэм ухаанай ёhоор хандадаг, гансал өөрын hанал бодол баримталха ябадалда харша онол арга мүн. Гэхэтэй хамта, бодото байдал дээрэ шалгагдаhан научна захяа заабаринуудай нэгэ дурадхэл оруулхада, харин зарим ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд хуушанайнгаа заншалаар өөрынгөө үзэмжэ, гансал өөрынгөө hанал бодол дээрэhээ энэ асуудал шиидхэхэ аргатайбди гэжэ тоолохо ушарнууд үшөөл олон үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, нэгэ зарим колхоз, совхозуудта газарай хүрьhэнэй нуралгатай тэмсэхэ хэмжээ ябуулгануудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ иимэ ушарнууд тохёолдоно. Нурадаг газарнууд дээрэ нэбтэрүүлхэ нэгэдхэгдэмэл хэмжээ ябуулгануудые эрдэм наука заана ха юм. Амяарhаа бэшэ, харин нэгэдхэгдэмэл хэмжээнүүдые. Газарай хүрьhэ урбуулангүй хахалхаhаа гадна, тусхай сеялкэнүүдээр тарилга хэхэ мэтэ. Гансал зурууд зуруудаар тариха бэшэ, харин батаалгадаhан севооборот сахиха, зүбөөр ургамалнуудые hэлгэхэ гэхэ мэтэ. Тиигэбэшье нэгэ зарим ажахынуудта нэгэ аргыень хэрэглээд, нүгөөдынь орхижорхиходо болохо гэжэ тоолодог байна. Энээн дээрэhээл ямаршье гуримгүйгөөр хэгдэhэн ажал хэрэгтэй ашаг үрэ үгэнэгүй. Научна заабари хэрэгсээхэгүн ябадалые эрид шууд усадхаха зэргэтэй. Мүн КПСС-эй XXV съезд дээрэ хэлэгдэhэнэй ёhоор манай кадрнуудые эрдэм наука хүндэлдэг, тэрэнтэй зүбшэхэ хүсэл, шадабаритай болгохо ёhотой.

Хүдэлмэриин онол аргада ба методто үзэгдэдэг дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ эрид шууд партийна шүүмжэлэл, өөрынгөө шүүмжэлэлгэ айхабтар ехэ удха шанартай. Партиин XXV съезд дээрэ заагдаhанай ёhоор, тэрэнэй гол удхань юун болоноб гэхэдэ, «али нэгэ эмхи зургаанай, али нэгэ хүдэлмэрилэгшын ажал ябуулгые бүхы талаhаань шэнжэлжэ, үнэн зүб сэгнэлтэ үгэхэ гэhэн удхатай болоно. Мүн бии байhан дутагдалнуудые усадхахын тула тэдэнние бүхы талаhаань шэнжэлэн элирхэйлхэ зэргэтэй. Дутуу дундануудта, тэдэнние гаргаhан хүнүүдтэ ниигэмэй ёhоор хандаха ябадал гаргахагүй гэhэн удхатай. Хүнүүдтэ этигэл найдабари үзүүлхэ, тэдэндэ хүндэтэйгөөр хандахатайгаа хамта даалгагдаhан хэрэгэй түлөө дээдэ зэргын эрилтэ табигдаха ёhотой. Энэ хадаа партийна хүдэлмэриин, гансашье партийна бэшэ, мүн манай бүхы хүдэлмэриин хуули ёhо мүн».

Хүдэлмэриин ленинскэ онол арга шудалха гээшэ ажахын болон соёлой байгуулалтын түсэбүүдые амжалтатай hайнаар дүүргэхын, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлэлгын шиидхэхы үг баримта мүн болоно.

Гусиноозёрско ГРЭС-эй барилга дээрэ эршэтэ ажалай охин бууранагүй. Александр Иванович Шербатовай даадаг бригадынхид турбогенератор хабсарган табижа байна.

Д. ЭРДЫНЕЕВЭЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Ц. АЮРЗАНАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна болон ажахын органуудта удаан сагсоо ашаүрэ ехэтэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын райпрофсожон таhагай түрүүлэгшэ Иван Цыбенович **Аюрзанаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1976 оной майн 7.

ТУРКМЕНИ:

ҺААДГҮЙ, ТҮРГЭНӨӨР...

Энэ түхеэрэлгые нэгэ хүн кабина соohoo хүдэлгэнэ. Суднануудай танк гү, али түмэр замай цистернэнүүдтэ час бүхэндэ 1600 кубометр нефть юулэгдэнэ. Иимэ агрегадууд хуушан агрегадуудhаа хоёр дахин хүсэтэй. Ашхабадай нефтиин машина бүтээлгын завод иимэ агрегадуудые хэрэглэгшэдтээ түрүүшынхеэ эльгээбэ. Ашаанай хэды түргэнөөр тээгдэhэнhээ суднанууд болон вагонуудай эрьесэ дулдыдана. Машина бүтээгшэд бүлүүрэй оньhон аргануудые оложо, танкернууд болон поезднуудые hаадгүй түргэнөөр аян замдань ябуулдаг болоо. Энэ жэлдэ ашхабадайхид хэдэн зуугаад иимэ түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ юм.

УЗБЕКИСТАН:

ЗАПОВЕДНИГЭЙ ОРОНУУД

Кызылкумай гүрэнэй заповеднигэй хүдэлмэрилэгшэд бухарска оронуудай тоо бүридхэжэ дүүргэбэ. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада тоо бүридхэлдэ абтаhан оронуудай hүрэг арба дахин олошорhон байба.

Ташкент, Самарканд ба Бухарын эрдэмтэд, мэргэжэлтэдтэй хамта байгаалиин баялигые сахин хамгаалха арьбадхаха талаар заповедник эрдэм-шэнжэлэлгын ехэ ажал ябуулдаг. Ой соо ангуудай, шубуудай «столовонууд» эмхидхэгдэдэг, тэжээлэй шэнэ плантацинууд байгуулагдадаг.

Мүнөө заповеднигтэ хэдэн мянган фазан тоологдоно. Энэ нютагта үгы шахуу болоhон шандаган ба бодон гахайнууд олошоржо байнхай.

ЛАТВИ.

ТУСХАЙ ШЭГЛЭЛЭЙ АШАГ ҮРЭ

Латвиин таряашад хабарай тарилгын урда тээхи шухала ажал хэнэ. Һайжаруулагдаhан бэлшээри болон сабшаланда таригдаха олон жэлэй ногооной холисо бэлдэхэ ажал эндэ түлэг дундаа. Тарилгын шанарта хүргэгдэhэн үрэhэ хүрэнгөөр тарилга хэгдэхэ юм. Үрэhэ хүрэнгын 70 процентнь нэгэдэхи класай эрилтэдэ харюусана.

Эртын хүсы үбhэнэй 40 процент холисотой олон жэлэй ногооной холисоор энэ жэлдэ тарилга хэгдэхэ арга боломжо бии. Энэ хадаа тэжээлэй баазые бэхижүүлхэ шухала хэмжээ ябуулга гэжэ республикада тоолоно. Юуб гэхэдэ, эртын ногоое майн hүүл багаар сабшажа, ногооной узуурта малаа бэлшээхэдэнь, малай уяанда байха болзор хороогдоно.

Тусхай шэглэлтэйгээр ажалаа эмхидхэhэнэйнгээ ашаар ногооной hайн үрэhэ абана. Үбhэ ногооной бүридэлдэ эртын ургамалнуудай хубиие ойрын жэлнүүдтэ 60-70 процентдэ хүргэхэ гэжэ хараалагдана.

(ТАСС).

ПАРТИИН ТАБИҺАН ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ДҮҮРГЭХЭБДИ

Юhэдэхи табан жэл — научно-техническэ дэбжэлтын табан жэл байгаа. Тиимэhээ манай заводто энэ талаар горитой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, заводнай энээнhээ урда генераторна газ түлишэтэй байhан юм. Харин мүнөө шэнгэн түлишэ дээрэ хүдэлдэг болобо. Энэ ушаб горитой удха шанартай.

Хараад үзээ. Хэрбээ энэ ажал хэхын тулада 461 мянган түхэригэй капитальна hомололго гаргашалагдаhан hаа, тус хэмжээ ябуулгын ашаар 522 мянган түхэригэй алмалта, арьбалалта туйлагдаад байна.

Гадна шэл хайлуулдаг пеэшэн соохи температуры 1.500—1.520 градус хүртэр дээшэлүүлхэ арга боломжотой болообди. Энээнэй ашаар ажалаймнай бүтээсэ 10 процентээр ургаа.

Юhэдэхи табан жэл соо шэл өөдэнь татан хабтайлгаха хүдэлмэриин технологиие hайжаруулха, оньhожоруулха талаар горитой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэhэн байна. 1971 оной hүүл багта шэл өөдэнь татан хабтайлгадаг машинада шэл отолдог рамна түхеэрэлгэ годхогдоо. Тиигэжэ гараар хэгдэдэг ажал үгы шахуу болгогдоhон юм. Гадна үнгэрэгшэ табан жэл соо машинно-ванна цехтэ поточно 9 лини ашаглалгада оруулагдаба. Энээнэй ашаар шэлэй эбдэрэлгэ 0,5 процентээр доошолуулагдаа, 12 хүн ондоо ажал хэхээр сүлөөлэгдөө.

Оньhожоруулагдамал, автоматизированна 22 лининүүд 1971—1975 онуудта үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэбэ. Тиигэжэ үйлэдбэреэ оньhожоруулха замдаа үшөө нэгэ урагшатай алхэм хэhэн байнабди.

Эдэ мэтын хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлhэнэй, хүдэлмэришэдэй габшагай hайнаар ажаллаhанай ашаар шэл гаргалгаяа 3.179 мянган дүүрбэлжэн метрээр ехэ болгохо арга боломжо олгогдоо. Хэрбээ наймадахи табан жэл соо 68.989 мянган дүрбэлжэн метр шэл захилшадтаа эльгээгээ hаа, 1971—1975 онуудта 72.703 мянган дүрбэлжэн метр шэл эльгээгээбди.

КПСС-эй XXV съездын материалнуудые ехэ анхаралтайгаар уншаад, ойлгоод байхадаа, совет арадай урда хэды шэнээн ехэ зорилгонуудай табигдаhаниие би hайн ойлгоноб. Тиимэhээ саашадаа бүри hайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха хүсэлэнтэй байна гээшэб.

Арбадахи табан жэл соо барилга-хабсаралгын тон ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэхэ юм байна. Байрын гэрнүүд, промышленна шэнэ предприятинууд, культурно-ажаhуудалай барилганууд — эдэ бүгэдэ совет хүн бүхэнэй, бүхыдөө Эхэ оронoймнай ашаа туhада зорюулагдаха. Тиимэhээ маанад, Улаан-Үдын шэлэй оньhожоруулагдамал заводой хүдэлмэришэд, урданайхиhаа бүри ехэ шэл байгша табан жэл соо гаргаха ёhотойбди. Юуб гэхэдэ, жэлhээ жэлдэ улам ехэ шэл оронoймнай барилгануудта хэрэгтэй болохо бшуу.

Арбадахи табан жэл соо 75 миллион дүрбэлжэн метрhээ бага бэшэ шэл гаргаха зорилго манай урда табигдана. Энэмнай тиимэшье бэлээр шиидхэгдэхэ асуудал бэшэ. Тиимэhээ үйлэдбэриеэ сүм оньhожоруулха, автоматизацилха ёhотой байhанаа hайн ойлгонобди.

Шэнэ табан жэл соо энэ талаар иимэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ юм. Нэгэдэхеэр, шанар hайнтай кварцева элhэ заводоо хангадаг болохобди. Энээнэй ашаар 500—600 мянган дүрбэлжэн метр шэл нэмэлтэ гаргашагүйгөөр жэл соо гаргаха арга боломжо олгогдохо. Гадна шэлэй шанар эрид hайжарха юм. **Хоёрдохёор,** түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар холын хараатай хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ байна. **Гурбадахяар,** шэл өөдэнь татан хабтаилгаха машинануудые оньhожоруулгые, автоматизацилгые саашадань үргэлжэлүүлхэ зорилго табигдана. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ, али бүхы алмалта, арьбалалта хараа байса дээшэлхэ.

Энээнээ уламжалан манадай, механизаци болон за-

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТА

ЛАТВИ:

СТУДЕНТНЭРТЭ ШАНГУУД

Латвиин ССР-эй Наукануудай академи республикын дээдэ hургуулинуудтай олон талын найдамгай бата харилсаа холбоо тогтоонхой. Академиин президиум ерээдүйн мэргэжэлтэдэй эрдэмэй шэнжэлгэнүүдэй түлөө жэлэй шан барюулба.

Латвиин П. Стучкагай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй студентнэр барюулагдаhан 11 шангай олонхидонь хүртөө. Физико-математикын, химиин, биологиин болон ниитын эрдэмэй талаар тэдэ hониин шэнжэлгэнүүдые хэhэн байна.

Студентнэрэй научна бэлэдхэлэн хэмжээс, арадай ажахыда хэрэгтэй шухала асуудалнуудые эрдэм наукада түшэглэн шиидхэхээр оролдологые шанда хүргэhэн шэнжэлгэнүүд гаргаба.

РСФСР:

ДНЕПРОГЭС — КОНВЕЙЕРhЭЭ

Москвагай Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ электромеханическа заводой конвейерhээ нүүдэл түрүүшын электростанцинууд Майн hайндэрэй урда тэд гаргагдаба. Урдань эндэ бүтээгдэдэг байhан агрегадуудhаа 10—15 процентээр хүнгэн эдэ электростанцинуудые заводой ухаалан зохёогшод нарижуулан hайжаруулhан байна. Тэдэниие хүдэлгэхын түлөө тодхон табихада зургаа дахин бага саг гарана, техническэ хангалгань орёо бэшэ болоо. Эдэ бүгэдын ашаар электростанцинуудай ашаглалгын үнэ сэн нэгэ хахад дахин доошолбо.

Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхээр бэлдэгдэhэн бензоэлектрическа агрегадууд заводто олошоруулагдана. Заводой конвейерhээ түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ үйлэдбэрилэн гаргагдаха нүүдэл электростанцинуудай хүсэн Днепрогэсэй хүсэнhөө ехэ болохо экономичнуудтар тооло гаргаа.

УКРАИНА.

ГАЗАР ДОРО ХҮДЭЛХЭЭР

Газар малтагдаг шэнэ бүлэг түхеэрэлгэнүүдээр hарын туршада метрополитэнэй тоннель 700 метрэ малтаха ехэ гү, али урдань хүдэлгэгдэг оньhон түхеэрэлгэнүүдhээ хоёр дахин ехэ ажал хэгдэхэ аргатай болобо. Газар малтаха, малтагдаhан шорой зөөхэ хүсэтэ агрегадуудые оройдоол хоёр хүн хүдэлгэнэ. Ясиноватска машина бүтээлгын завод эдэниие бүтээн гаргажа эхилбэ.

Ленинградай метро баригшад энэ шэнэ машинануудые түрүүлэн абаха юм.

БЕЛОРУССИ:

ОЙ МОДОН ТАРИГДАНА

Брестскэ областиин баруун-урдахи нютагуудта модо тариха хабарай хүдэлмэри эхилбэ. Таба мянга гаран гектар талмайда модон таригдажа, газарай нуралгаhаа найдамтайгаар хамгаалха зурууд болохо байна. Он модо hуулгаха намаг газарые хатаахаар татагдаhан мелиоративна каналнуудые зубшуулан модоной hөөгүү тариhан байна.

Элhэлиг хүрьhэтэй газарта тариха ехэ анхарал хандуулагдана. Нарhан хасуури хоёр набшаhата модотой хамта таригдана. Гүн эзы буурадаа татажа, модод hуулгагдана.

Модо hуулгаха хүдэлмэриие түргэнөөр ябуулга оньhожоруулгын хэмжээнэй ургалтаараа болоно. 150-яад тусхай агрегат модо hуулгана. Тэдэнэй олонхинь нэгэ хахад—хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ.

МОЛДАВИИН ССР. КПСС-эй XXV съезд[...] гаахада Бендерскэ Ажалай Улаан Тугай орден[...] хэрэдэг комбинадай ажалшадай [...]
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) З. Цыган, Е. Звяг[...] В. Гудол, М. Кихня, В. Лукьянов гэгшэд үүсхэл [...] дай бини панхан хэрэгтэй танилсажа байна.

ТАСС-ай фотохро[...]

СИБИРИИН ХҮДӨӨ АЖАХЫ

СИБИРИИН үйлэдбэ- хүсэнүүдэй хүгжэл- СССР-эй арадай ин саашанхи дэбжэл- хэмжээн ба шанилээд дулдыдаха Оронон экономическа идэ энэ ехэ үргэн дай- нүлөө шулуу нүүрһэн, ь болон газ абалгаар бэлэдхэлгэ, уһанай хүсэ глэлгэ, металл, маши- үйлэдбэрилгөөр лэ сэг- һурашанхай гэлшэбди. р мүнөөдэрэй Сибирь хүгжэн дэбжэжэ бай- гансахан промышлен- энергетическэ болон спортна барилгаараа сэг- бэшэ. Сибирь — хоолой продуктнуудые дбэрилдэг хүсэ ехэтэй, ургажа байгаа бааза.

болотор хүн зоноор транспортна хэлхеэ гоор һула байһан дэ- эндэхи хүдөө ажахы түлэб трансибириин тү- замай захаархи райо- та ба Алтайн хизаарта жэ байһан юм. Тэрэ- худалдаанда гаргадаг гол уктнуудынь шэнниисэ, ноохон байна.

Сибириин промышленнос- е хурданаар хүгжөөһэнэй, зоной түргөөр оло- оной эсэстэ бии байгаа ашаг үрэ ехэтэйгээр эжэ, шэнэ газар эдэб- ээр ашаглажа, хүдөө н үйлэдбэриин үргал- хурдадхаха арга олгоһ-

1954—1956 онуудта ху- ажахын үйлэдбэриин ху- хүгжөөхэ комп- программын ёһоор, рьтэ 6 миллион гаран гектар шэнэ ба залууг газар хахалагдаһан байха юм. Шэнэ газар хадаа тиимэ ехэ гаргаша хэнгүйгөөр хүдөө ажахын продуктнуудые, илангаяа ороохо таряа абалгые дээшэлүүлһэн байна. 20 жэлэй туршада Баруун Сибириин районуудта жэлдээ худалдан абтадаг орооһо таряанай хэмжээн 2,5 дахин ургаа. Шэнээр ашаглагдаһан газар дээрэ 4 мянга шахуу ажахы байгуулагдаа. Тэдэнэй олонхинь мүнөө орооһо таряа, һү, мяха, нооһо болон бусад продуктнуудые үйлэдбэрилдэг томо фабриканууд болонхой.

Саг үргэлжэ ургаһ хүгжэхэ гээшэ хүдөө ажахын дэбжэлтын гол шэглэлынь болоно. Трактор, комбайн, автомобиль, минеральна үтэгжүүлгэ жэл ерэхэ бүри ехээр абажа, селекци болон үйлэдбэриин эмхидхэлгые һайжаруулһанай ашаар продукциин ассортиментые үргэдхэхэ, хэмжээень ехэдхэхэ, илангаяа шанарыень һайжаруулха арга олгогдоһон байна бшуу.

Тоолон бодоод үзэхэдэ, орооһо таряа, ооурсагта ургамалнуудые, хартаабха ба овощ үйлэдбэрилгые үргэлжэдэнь оньһожоруулжа, нэгэн доро тэндэ ажалладаг хүнүүдэй тоо хороожо байгаад, эдэ продуктнуудые хоёр дахин ехээр абажа болохо. Ажалай хүсөөр дутамаг Сибириин эрхэ байдалда экономико хүгжөөхэдэ энэ хэмжээнэй айхабтар ехэ удха шанартаи байһаниинь элитэ.

Сибириин элдэб районуудай хүрьһэнэйнгөө, байгаалиингаа уларилан ба экономическа талаараа ехэ илгаатай байһан дээрэһээ нютаг үйлэдбэриин хубаарилгые гуримшуулха гээшэ мүн лэ шухала хэрэг мүн. Тиимэһээ хүрьһэнэйнгөө, байгаалиингаа талаар һайса зохихо районуудта хүдөө ажахын зарим нэгэн һалбари эрхилдэг болохоор, тэндэ мелиоративна системэнүүдэй, транспортна харгынуудай, хүдөө ажахын продукт нуудые буйлуулха ба хадагалха предприятинуудай барилгые үргэнөөр ябуулхые түсэблэгдэнэ. Тодорхойлбол, 15 мянган гектарта нэмжыдэг Кулундын талада гол түлэб тарянанай, мяхалиг малай ба хони үсхэбэрилдэг ажахынуудтай байха. Барабинска нугын ой модотой талада (Новосибирскэ область), хээрын бэлшээри элбэгтэй газарта, мяха, һү үгэдэг мал саашадаа улам олошоруулагдаха юм.

Город шадар эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые промышленна гуримаар эмхидхэхэ талаар «Бердский» совхоз жэшээ болоно үгэмөөр. Энэ совхоз Сибириин айхабтар томо промышленна туб — Новосибирск хотодо дүшэн километр дүтэ юм. 1974 ондо эндэ 13,5 мянган тонно овощ, 1,5 мянган тонно хартаабха ургуулагдаһан, 5 мянга гаран тонно һү, мяхан абтаһан байна. Сибириин нефть абагшадай ниислэл хото — Тюмень шадар байгуулагдаһан Боровскиин шубуунай фабрика 1975 ондо хүдэлмэриин болон гэжээлэн тон бага гаргашатангаар 230 миллион үндэгэ абаа. Энэ үндэгэнниинь гансахан городто ажаһуудаг зоной бэшэ, харин бүхы Тюмениин областиин эрилтэ хүсэд хангахаар. Хабаровска хизаарта овощ ургуулха томо комбинадай барилга дүүрэжэ байна. Энэ ажахын 120 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ жэлдээ хоёр мянга гаран тонно помидор, үгэрсэ, редис, мангир Хабаровскда үгэжэ байха ушартай. Гадна хушалтагүй газар дээрэ найма мянган тонно овощ ургуулха байна.

Сибириин хойто талын районуудай хүдөө ажахы, тэрэнэй хүгжэлтэ арадай ажахын бусад һалбаринуудай эдэбхитэнгээр хабаадаһанһаа үндэһэлнэ. Энэ зорилгоор промышленна, барилгын болон бусад эмхи зургаанууд өөһэдынгөө олзын зарим хубиие хамһабариин хүдөө ажахын предприятинуудта үйлэдбэриин болон культурно ажаһуудалай барилга хэхэ хэрэгтэ зорюулна. Сидоогоор хэлэбэл, промышленна болон транспортна предприятинуудта хүдөө ажахын цехүүд байгуулагдана. Энэнь шэнэ районуудта эдеэ хоолой бааза байгуулха хэрэгтэ эгээн зохид, ашаг үрэтэй арга зам болоно. Сибирьтэ эртэ урда сагһаа оро үсхэбэрилдэг, загаһа бариха ба агнуури хэдэг һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ саашадашье ехэ анхарал табигдаха байна.

Норильскые хүдөө ажахын продуктнуудаар хангадаг дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, Сибириин баруун-урда талын районуудта тусхай шэглэлтэй, һайса зэбсэгжүүлэгдэһэн эдеэ хоолой баазануудые байгуулхада зохид гэжэ элишэлэгдэнхэй. Иимэ баазанууд БАМ-ай болон холын бусад районуудай түргэнөөр олошоржо байгаа арад зоние хангаха зорилготойгоор байгуулагдаха юм.

Ойрын жэлнүүдтэ шэнэ техникэ хэрэглэжэ, үйлэдбэриин хубаарилгые нарижуулан һайжаруулһанай, тусхай шэглэлтэй болгоһоной ашаар өөһэдынгөө хүсөөр Сибириин арад зоной эрилтые гансахан орооһо таряагаар, овощ болон хартаабхаар бэшэ, мүн һү, шубуу, мяхаар гүйсэд хангажа болохо гээшэ. Тии гэхэ зуураа, эндэ абтадаг орооһо тарянанай, хартаабхын нилээд ехэ хубинь бусад районуудта, тодорхойлбол, Баруун Урдаһи Казахстанда Дунда Азиин республиканuудта эльгээгдэжэ, тэндэһээ дулаанда дуратай овощ, алим жэмэс, виноград, бахчева ургамалнуудые абадаг болохо жэшээтэй. Энэ ушарта үйлэдбэриин болон худалдаанай гаргашада нилээд алмалта хэгдэхэ байгаа.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ гээшэ гүрэн түрын, бүгэдэ арадай эгээн шухала зорилго мүн гэжэ манай партии тоолоно. Энэ зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ Сибириин эрдэмтэд болон бүхы ажалшад өөһэдынгөө ехэ хубитые оруулха аргатай, оруулха ёһотойшье.

Василий БОЕВ,
ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин экономикын институтай директор, ВАСХНИЛ-ай гэшүүн корреспондент

(АПН).

Улаан-Үдэ хотымнай «Туяа» гэжэ номой магазинда хэдыдэшье хүн зон олон байдаг. Эндэ дуратай номоо шэлэн абахада болоно. Энэ зураг дээрэмнай «Туяа» магазинай нэгэ зал харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН, ХҮДӨӨ БЭШЭГШЭДЭЙ СЛЁТ

арайн а магай «Вперед» газетын хэблэгдэжэ 40 жэл үнгэрөө совет хэблэлэй — майн 5-да тэмдэгэн байна. Энэ ондо зогдан, газетын хүдэлмэ- хүдөө, эдир бэшэгшэ- слёт Загарай госхондо эгдөө. Следые аймагетын редактор Ю. П. ик нээжэ, үгэ хэлэһэн

тын 40 жэлэй ой тудхэлые партиин райсекретарь Г. М. Клохээ. 1936 онһоо хэблгаража байгаа газеын зорилгонуудые хэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ партиин ба гүрэнэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлэн эмхидхэлэ талаар ехэ үүргэ дүүргээ. Элидхэлшэ газетын гаталан гараһан зам тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байна.

Элидхэлэй һүүлээр амаршалгын үгэнүүд хэлэгдээ. Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. В. Смолин газетын редакциин журналистнуудта, типографиин коллективтэ ба хүдэлмэришэн, хүдөө ба эдир корреспондентнүүдтэ партиин райкомой ба аймсоведэй хандаһан амаршалгын бэшэг барюулаа.

Республикын «Правда Бурятии» газетын редакциин рабселькорнуудай ба бэшэгүүдэй таһагые даагша А. А. Кушнарёв, «Буряад үнэн» газетын промышленностиин, барилгын таһагые даагша С. И. Бардамова редакцинуудай коллективүүдэй амаршалгын бэшэгүүдые аймагай редакцида барюулһан байна.

Загарайн аймагай ажалшадтай мүрысэдэг Прибайкалиин аймагай ажалшадай зүгһөө аймагай «Прибайкалец» газетын редакторай орлогшо П. И. Григорьев амаршалаад, дурасхаалта тэмдэг барюулаа. Хэжэнгын аймагай «Хэжэнгын гол» газетын редакторай орлогшо Т. Н. Данчинов «Вперед» газетын редакцида дурасхаалта бэлэг барюулһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуусхэ дайнай жэлнүүдэй үедэ газетын редактор байһан А. Ш. Шергина ахамад нүхэдэй зүгһөө газетые амаршалжа, үгэ хэлээ. Газетын үнинэй, эдэбхитэй бэшэгшэ З. М. Рудакова редакциин хүдэлмэри тухай эмдэглэһэн, аймагай ажахынууд, предприятинуудай хүдэлмэри шүүмжэлһэн материалнуудаар амар бодото хэмжээнүүдэй абтаһан тухай саашадаа уншагшадтаа саг сооонь мэдээсэжэ байхыень хүсэжэ үгэ хэлэһэн байна. Эдир бэшэгшэдэй зүгһөө Новоильинскиин дунда һургуулиин эдир журналистнуудай бүлэгэй түрүүлэгшэ Полина Цыренова үгэ хэлээ.

Аймагай ханын газетэнүүдэй хүдэлмэри тухай аймагай газетын редакторай орлогшо В. В. Будажапов шэнжэлэл хээ. Аймаг соо хэблэл тараагшадай хүдэлмэри тухай аймагай «Союзпечать» агентствын начальник Ц. Д. Жигжитов хөөрэһэн байна.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Р. Дмитриев слёт дээрэ үгэ хэлээ.

Газетын эдэбхитэй бэшэгшэд, эдэбхитэй хэблэл тараагшадта, аймаган газетын ба типографиин хүдэлмэрилэгшэдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **«Уралэлектротяжмашай» нэгэ лаборатори харуулагдана. 2 миллион 250 мянган вольт хүсэтэй шэнэ трансформатор туршагдажа байна.**

ТАСС-ай фотохронико).

КИНОФИЛЬМНҮҮД ОРШУУЛАГДАНА

Зүүн-Сибириин кинохроникын студиин хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлдэ яһала һайн ажаллажа, абаһан уялгаяа, түсэөүүдээ дүүргэжэ гараа һэн.

Энэ үнгэрһэн жэл соо манай республикада «Тэрэнгиин дүлэн» гэжэ баримтата, богонихон, хоёр хубитай, үнгэтэ фильм түбэй телевидениин захилаар буулгагдажа, эльгээгдэһэн байна. Энэ фильм дотор манай республикын бүхы шахуу ажахынуудай һалбаринууд тухай хөөрэгдэнэ. Мүн Социалис Ажалай Герой, хонишон Г. Рабдаев тухай богонихон, баримтата фильм буулгагдаа һэн. Тиихэдэ «Зүүн Сибирь» гэжэ киножурналда саг үргэлжэ манай республикын ажал хүдэлмэри харуулһан сюжедүүд гаража байдаг aaб даа. Энээниие Буряадай республикын искусствын габьяата ажал ябуулагша, кинооператор Михаил Дегтяров хори гаран жэлэй туршада буулгажа байдаг.

Мүн энэ кинохроникын студиин Буряадай талаган хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые ноябрь һарада дүүргээд байгаа һэн.

Мүнөө арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ уран һайханай арбан кинофильм буряадшалан оршууха, мүн «Зүүн Сибирь» гэжэ киножурналда урган хүгжэжэ байһан Буряад республикынгаа амжалтанууд тухай сюжедүүдые болоод богонихон баримтата фильмүүдые буулгажа байхаар хараалаанхайбди.

Кинофильмнүүдые оршуулха талаар хэлэбэл, жэлэй эхинһээ хойшо уран һайханай дүрбэн фильм оршуулаанхайбди. «Од сооохи булаг» (оршуулагшань Ц. Галсанов) «Гянджебасарай үһөө абагша» (оршуулагшань Г. Чимитов), «Шиичи түрүүшын час», Баримтануудай ёһоор зэмэлэгдэнэ» (оршуулагшань Ц. Галанов) гэһэн кинонууд хүдөө нютагуудаар харуулагдана.

Май һарын нүүл эагаар манай республикын хүдөөгэй хонишод, малшад болоод албахаагшад «Солдадуудан Эхэ орон» гэһэн уран һайханай кинофильм хараха байна. Униинэй уншагшадта мэдээжэ болоһон поэт Ч-Р. Намжилов энэ фильмые оршуулаа.

Манай артистнуудай хабаадалгатайгаар оршуулагдаһан кинофильмнүүдые республикымнай аймагуудай колхоз ба совхозуудай ажалшад ехэтэ һонирхон харадаг.

Республикынгаа ажалшадта арбадахи табан жэл соо ажал хүдэлмэридөө амжалта түйлахыень хүсөөд, кинохроникын Буряадай филиалай оршуулһан фильмүүд тухай һанамжа дурадхалнуудаа бэшэжэ байхыетнай гуйнабди.

Манай адрес: 670005, г. Улан-Удэ-5 «До востребования» (для Бурятского филиала кинохроники).

Д. Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

Хэншье, юуншье мартагдаагүй

КОМДИВ РОДИОНОВ

АРАД ЗОНОЙНГОО баагаг габьяата үнгэрһэн совет хүнүүд үндэсэгнэн, наринаар сахиалзар солыень магтан жа байдаг. Дурасхаалхүшөөнүүдэй бронзо, пор дээрэ, тэрэ үеын ментнүүд соо, мемуар болон түүхын номууд баатаршалга тухай бэнхэн.

эз ороноо хамгаалгын ехэ дайнай фронтнууд эрэлхэгээр тэмсэһэн ад ороной сэрэгшэ хүолонойнь нэрэ мэдээнхой. Мүн шэнэ шэнэ нууд тухай мэдээсэл тэдэнэй баатаршалга эл байһаар.

йшалхы дивизинүүдэй ой командир ябаһан нютаган хүбүүн А. Б. нов тухай материалые һаяхан суглуулааб.

агайнгаа хүбүүнтэй, Б. Родионовтой эгээ түнхеэ 1936 ондо Москводо танилсаа бэлэйб. хэ үедэ Улаан Армиин льна штабай һургуу һуража байгааб. Фрунзиин нэрэмжэтэ Дээдэ академи дүүргэнгээ һүүлээр Александр Борисович Родионов манай һургуулида тактикын багшаар томилогдожо ерээ бэлэй.

I.

АЛЕКСАНДР БОРИСОВИЧ Родионов 1902 ондо Хяагта хотодо, Хяагтын аймагай Шара гол тосхонһоо гараһан таряашан Борис Петрович Родионовой бүлэдэ түрэһэн юм.

1917 ондо тэрэ Хяагтын 4 класстай училищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр дүрбэн жэлэй турша соо Дээдэ-Үдын промышленна предприятинуудта, шэлэй заводто, түмэр замай деподо хүдэлөө бэлэн.

Һүүлээрнь 1921 оной сентябрь һарада тэрэ сэрэгэй албанда абтаа һэн. Алас-Дурна зүгтэ 2-дохи Шэтын, 6-дахи Хабаровска ябаган сэрэгэй полкнуудта. 2-дохи Приамурска Улаан тугта ябаган сэрэгэй дивизидэ красноармейцээр, бага командираар алба хээ. Тус дивизиин зэргэдэ 1922 ондо генерал Дитрексын сагаан гвардеецүүдэй бандые усадхаха тулалдаануудта хабаадаа.

1924 оной август һарада тэрэниие 2-дохи Приамурска Улаан Тугта дивизиин партийна организаци партиин гэшүүн болгожо абаа һэн. 1924—1927 онуудта Александр Борисович политработнигоор хүдэлмэрилөө. 6-дахи Хабаровска, 5-дахи Амурска ябаган сэрэгэй полкнуудта, 2-дохи Приамурска Улаан тугта дивизидэ ротын политрук байгаа.

1928 ондо командна һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тэрэ Забайкалиин оперативна бүлэгэй 36-дахи ябаган сэрэгэй дивизиин 107-дохи Владимировска полкдо ротын командираар томилогдоо бэлэй. Энэ дивизиин зэргэдэ алба хэжэ байхадаа 1929 ондо КВЖД дээрэ сагаан хитадуудтай тэмсэлдэ хабаадалсаа.

II.

ЭСЭГЭ ОРОНОО хамгаалгын Агуусхэ дайнай эхилхэдэ Александр Борисович Уральска сэрэгэй округой 112-дохи ябаган сэрэгэй дивизиин штабай оперативна таһагай начальник байгаа. Дайнай эхилэмсээр 1941 оной июниин 26-да байлдаанда энэ дивизи ороо һэн. Бэлэдхэл һайнтай командир һэн туладаа А. Родионов фронт дээрэ ерэмсээрээ энэ дивизиин штабай начальнигаар томилогдоо һэн.

112-дохи ябаган сэрэгэй дивизиин сэрэгшэд Даугавпилс, Краслава, Дрисса, Невель шадар түрэл ороноо газарые хамгаалан дайсанай булюу хүсэнтэй үсэд шанга тэмсэл хэжэ, эзэрхэг дайсадта горитой сохилто үгөө бэлэн. Эндэ дивизиин командир, штабай начальник хоёр шадамар бэрхээр сэрэгшэдээ хүтэлбэрилһэн байха юм.

Удаань тэрэ 2-дохи гвардейскэ ябаган сэрэгэй корпусон оперативна таһагай, 39-дэхи армиин штабай, Калининска фронтын штабай начальнигаар алба хээ. 1941—1942 онуудта болоһон тулалдаануудай үедэ А. Родионовой дайшалхы шадабари улам дээшэлээ һэн. Тэрэ 1942 оной август һарада 130-дахи ябаган сэрэгэй бригадын командираар томилогдоо бэлэй.

39-дэхи армиин командующиин гар табилгатай 130-дахи ябаган сэрэгэй бригадын командир, полковник А. Б. Родионовой дайшалхы характеристика дотор ингэжэ бэшэгдэнхэй: «39-дэхи армиин оперативна таһагай начальник байһанаа энэ тушаалда дэбжүүлэгдэнхэй,

...Нүхэр Родионов эрэлхэг зоригтой, журам сахилтада нягтаар хандадаг, эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг командир». Удаань августын 23-һаа 1943 оной декабриин 13 болотор тэрэ 32-дохи ябаган сэрэгэй дивизиие командалаа. Дайшалхы габьяагай түлөө, дивизиие шадамараар хүтэлбэрилһэнэй түлөө тэрэ дайшалхы Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм.

1943 оной декабриин 13-да А. Родионов Верховно главнокомандующиин нэгэдэхи орлогшо, маршал А. М. Василевскиин захиралтаар Баруун фронтын 39-дэхи армиин 91-дэхи гвардейскэ Духовщинска ябаган сэрэгэй дивизиин командираар томилогдоо һэн. Энэ дивизи командалжа байха үедэнь 1941 ондо тэрэнэй бэлиг шадабари илангаяа элеэр харагдаһан байха юм. Энэ үедэ тус дивизи хэдэн олон добтолгонуудта амжалтатайгаар хабаадалсаа бэлэй.

91-дэхи гвардейскэ Духовщинска ябаган сэрэгэй дивизиин командир гвардиин полковник Александр Борисович Родионовой дайшалхы характеристика дотор ингэжэ бэшээтэй: «Дивизиин командирай тушаалда 1943 оной декабрь һараһаа хойшо тактикын талаар һайн бэлэдхэлтэй. Тулалдаанай үедэ зоригтой, шиидэмгэй. Дайнай байдал зүбөөр ойлгодог. Тулалдаа зүбөөр хүтэлдэг. Энэниень Голобурды, Бондари шадар фашистнуудай бэхилэлгын шугам нэбтэ сохиһоннинь гэршэлнэ...

Гвардиин генерал майор Безуглий».

«Минск хотые дайсадһаа сүлөөлгэдэ эрэлхэг зориг харуулһанайнгаа түлөө гвардиин полковник Родионов Александр Борисович Улаан Тугай орденоор шагнуулхаар зууршалагдаба» гээд генерал В. Полевичэй гар табилгатай справка дотор бэшэгдэнхэй.

Удаань мүрэн гаталалгын үедэ баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө тэрэ Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ (наһа бараһан хойнонь) зууршалагдаа һэн.

Эрэлхэг сэрэгшэ, бэлигтэй командир А. Б. Родионов үсэд шанга тулалдаануудай үедэ хүндөөр шархагаһанһаа боложо, 1944 оной июлиин 19-дэ наһа бараһан байна.

Ф. БУДАЖАБЭ,
дайнай ветерануудай Соведэй түрүүлэгшэ.

БЕРЛИНДЭ БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

ировскэ фашизмые Со- Союзай дамна бута түүхэтэ илалта айехэ удха шанартай гэжэ ГДР-эй Гүрэнэй Түрүүлэгшэ В. фашизмһаа немец арадлөөр 31 жэлэй рюулагдаһан СЕПГан, ГДР-эй Гүрэнэй ба Министрнүүдэй Соведэй баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Зиндерман болон республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

Фашизмһаа сүлөөлэгдэхэдөө, манай арад хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэниие байгуулха, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын замаар дабшаха аргатай болоо гээд В. Штоф хэлээ. КПСС-тэ, түүхэтэ илалта түйлаһан бүхы совет арадта тэдэнэй шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ тэрэ үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргэбэ.

КПСС-эй XXV съезд айхабтар ехэ удха шанартай байна гэжэ В. Штоф тэмдэглэбэ. Эб найрамдалай уласхоорондын харилсаа холбоонон, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааһан байдалай түлөө съезд дээрэ абтаһан саашанхи тэмсэлэй программа шэнэ хараа түсэбүүдые нээнэ.

(ТАСС).

СУЖАДА БОЛОҺОН УШАР

Сужа тосхон Улаан-Үдэһөө ойройдоол 14 километрэй зайда оршодог юм. Багахан энэ тосхондо үнгэрһэн энэ үбэл юрэ бусын юумэн болоһон юм. Зарим нэгэндэ энэ ушар һургаал боложо үгэхэ аалам гэжэ бодомжолоод, энээн тухай бэшэхэ гэжэ шиидэбэбди.

Байгша оной январиин 10-най үдэр һэн. Тиихэдэ Ульзутуев Владимирай гартэ хэдэн залуу хүбүүд сугларба. Эдэ хэд бэ гэбэл, «Бурводстрой» трестын жолоошон Александр Баннов, тэрэл трестын автобазын слесарь Иннокентий Алексеев, ажал хэдэггүй Сергей Артемкин гэгшэд һэн. Сүлөө сагаа хайшан гэжэ үнгэргэхэ гээшэбибди гэһэн бодолдо суглараг шадай ээлэгдээд һуужа байтарнь, энэ нютагта ажаһуудаг нилээд халамгаи болоһон Петр Яковлев орожо ерэбэ. Тэрэ һогтуу галзуугаар хулиган аашa гаргадагаараа нютаг соогоо олондо мэдээжэ хүн юм. Ойройдоол 24-тэй боложо ябабашье, хоёр дахин түрмэдэ орожо үрдиһэн, өөрынгөө нүхэдэй урда «халуун шулуу долёоһон» хүн шэнгеэр харагдадаг байгаа.

«Хүдөө ажахын техникумэй хамтын байра ошожо, практикада ерэһэн студент басагадтай сэнгэе» гэжэ тэрэ дурадхаба. Хүбүүд арсабагүй. Һогтуу байхадаа муу зантай, «хүндэшэг нюдаргатай» Яковлевһаа залуу хүбүүд айдаг, түбэгшөөдэг һэн. Хэды орой байгаашье һаань, гэдэнэр тосхонойнгоо харанхы гудамжануудаар дахасалдажа, хамтын байрада хүрэжэ ерэбэ. Байрын сонхонууд харанхы, студентнэр амаржа, унтажа байна хэбэртэй. Үүдэниинь досооһоо бүхөөр шэбхэдээтэй. П. Яковлев муухайгаар унгарлан хараал шэрээл табяад, бүхы бар хүсөөрөө орожо, үүдэ угза татан тайлахаяа һэдэбэ. Теэд бирабагүй. Үүдыень эбдэжэ шадахагүй байхадаа, Яковлев гэр руу орохо ондоо арга бэдэрбэ. Дүтын сонходо ошожо хараад, «коридорой сонхо эбдээд, досооньорогты» гэжэ Алексеев, Артемкин хоёртоо захирба. Тэдэ хоер үгэ дуугүй сонхо эбдээд ороодхибо. Хойноһоонь б шэниинь орожо, басагадай унтажа байһан таһалгын үүдэндэ дүтэлбэ...

— Үүдээ тайлагты, үгы һаатнай сүмэ сохёод орохобди», — гээд занабад. Басагад үүдээ юундэ тайлаха һэм. Тиихэдэнь хүбүүдшье үүдыень үдьхэлжэ, нэшэжэ эхилээ. Үүдэншье нижаганажа, тайла боли адли, яагаашье һаа орожол һалаха шэнги болобо. Басагадай эгээл зүрхэтэйнь, Ханда А. үүдэнэйнгээ шэбхэ тайлаба.

Шэбхын таилдахатайнь сасуу Яковлев бусадһаа урид таһалга руу гүйжэ оробо.

— Галаа унтаргаагты, таанадые заа зуу юумэндэ мэнэ һургаад орхихобди, — гэжэ тэрэ һүхирөөд, дүтэхэнэ байһан студентка А-е альгадажархиба. Басагадай нэгэниишье хүдэлбэгүй. Аншоо һааб даа. — Аһаа, хүнэй үгэ дуулахагүйбтаа! Таанадые үгөөр болгожол һалахаб, — гэжэ тэрэ бүри гаараад, басагадай унтадаг оронууд дээгүүрнь гүйбэ.

— Бодогты, бодогты, золигууд! — гэжэ хэлэшэгүй муухай хараал тасалжа, хэбтэжэ байһан басагадай бэе, толгой дээгүүр зорюута гэшхэбэ. «Юугээ хёлонжо хэбтээбши?» — гэжэ хараагаад, Зоя Э-е үрсэгэнүүлжэ, хэдэн удаа шааба. Юрэдөөл, шиидшье гэжэ үгэ гараһан хүндэ үһэрижэ, басагад гэжэ харангүй хамаагүй шаагаа, альгадаа.

Дахасалдажа ерэһэн бэшэ дүрбэниинь удамаршынгаа иимэ зэрлиг муухайгаар аашалжа, басагадые дором жолжо байхадань, тэрэнээ нэгэшье үгөөр хорингүй, бүри хүхилдэжэ, хараа үзөөгүй һонирхолтой юумэсэ хараһан шэнги боложо һууба.

— Милици! — гэһэн хашхараан гэнтэ дуулдаба. Эреэн гүрөөһэндэл аашалжа байһан Яковлевшье, аашыень хараад хүхижэ һууһан хүбүүдшье нюдэ сабшаха зуура үгы болошобо.

Үглөөдэрынь техникумэй байра соо хулиган ааша гаргаһан хүбүүд баригдажа, зохихо газартаа асарагдаа һэн. Милициин хүдэлмэрилэгшэд эдэ хүдхэшүүлэй хэрэгые найнаар хаража үзөөд, Пётр Яковлевые хаажа, бусадыень нютагһаа гараха эрхэ гүйгөөр табиба. Энээгээр Сужа тосхондо болоһон ушар түгэсэбэ хаш гээд һанахаар. Гэбэшье хүдхэ табанай нэгэн, Александр Баннов сүлөөдэ гарахадаа, баярлахын ехээр баярлажа, тэрэл үдэр түө шал мяхан болоторoo архидаба. Үдэшэлэн орон болоһон хойно гэрэйнгээ газаа байжа байхадань «ангуушан тээшээ ангынь» гэдэгтэл, В. Ульзутуев И. Алексеев хоёр харагдаба. Эдэ хоёр милициһээ табигдаад, «эрхэ сүлөөгөө» баһал «угааха» һанаатай нэгэ шэл архи үбэртэлөөд, ууха гэжэ ябаа бшуу.

— Дүтэлэгтыл даа, наашаа! — гэжэ тэдэниие харамсаараа Баннов зандарба. Нүгөөдүүлынь Банновтай холбоорилдохо дурагүй байбанье, тэрэнэй газарһаа хирпиисэ абаадхихадань, дуратай дурагүйгөөр дүтэлбэ. Баннов эдэ хоёрто, илангаяа Ульзутуевта ехээр дураа гутаһан байгаа. Баннов Яковлев хоёр мүшхэлгэндэ байхадаа, милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ болоһон ушар тухай, худал хуурмагаар хөөрэһэн юм. Теэд Ульзутуев Алексеев, хоёр гэмээ мэдэржэ, сэхэ руунь хэлэһэн байба бшуу. Баннов тэдэнэй дүтэлхэдэнь хирпиисэрээ занажа, гэртээ оруулба. Архитай гэжэ ойлгоходоо нэгэ бага номгоржо, «ууя» гэжэ баадхаба. Гурбуулан тэрэнээ шэлээбэ Һогтуу Банновай толгой бүри манатажа, Ульзутуевта «юундэ Яковлев тухай сэхыень хэлээбши?» гээд нажажа, энгэртэнь аһаба. Тэрэнээ ёборжо унзгаагаад, үдьхэлбэ, архиин хооһон шэлэй бутаршатар сохибо. Һүхэ бaряад, «алахам!» гэжэ гэр соогуураа намнаба. Энэ үедэ тэдэнээр ябалсаһан С. Артемкин орожо ерэбэ. Ороходонь Баннов бүри гааража «урбагшые сохиё» гэжэ һүхирөөд, Артемкиниие үтэр туһалалса гээ ха. Яковлев, Баннов хоёрһоо анжа, һүрдэжэ ябаһан Артемкиншье Ульзутуевые сохилсожо оробо... Энэ муу «хүүхай ябадал баһал элирүүлэг дээ. Сохюулһан Ульзутуев Банновһаа хэды айдагшье һаа, энээн тухай милицидэ дуулгаха зоригтой байшоо.

Яковлев, Баннов гэгшэдэй зэрлиг муухай хулиган ааша гарганиинь хүсэд элирбэ. Гэдэнэр совет сүүдэй урда зогсожо, зэмэеэ гүйсэд амасаба. Теэд гэдэнээр хамта ябаһан гурбан залуу хүбүүд Ульзутуев, Алексеев, Артемкин гэгшэдэй ажабайдал саашадаа ямар байхаб? Эдэнэр нүгөө хоёртойгоо адли ааша гаргаагүйшье һаа тэдэниие болюулха гэжэ халташье оролдоогүй. Эдэ гурбанай «абяагүй зүбшөөлһөө» иимэ юумэн болоо бшуу. Эдэнэр Яковлев, Баннов гэгшэдэй үтэдэ тон бэлэхэнээр орохоһоо гадна, нэгэшье үгэ дуугүйгөөр захиралтыень дүүргэдэг байгаа. Ажабайдалай амта «һайса таняагүй гурбан «архиин амта» һайса мэдэнхэй. Эдэ гурбанай ажабайдалаар олонитын һонирхожо, хамтын хүсөөр зүб мүртэнь оруулаагүй һаань, нүгөө хоёройнгоо замаар ошожо, халтируухай харгыда орохонь холо бэшэ.

Энэ хэрэгэй дүүрэһэн хойно энэ ушар тухай элдэб бодол түрэнэ. Юундэ Сужа тосхондо иимэ жэгшүүритэ ушар болоо гээшэб? Юундэ эндэ хулиган ааша гаргаха, нийтын зөөри үбэршэлхэ ушарнууд һүүлэй үедэ үзэгдэнэб?

Эдэ асуудалнуудта гүйсэд харюу үгэхын тула тосхон соохи байдал мэдэхэ хэрэгтэй хаш. Эндэхи зоной олонхинь Буряадай хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахыда хүдэлжэ, яһала һайнаар, дорюун бардамаар ажаһуудаг. Теэд хүн гээшэмнай ганса хилээмээр ажамидардаг бэшэ ха юм. Үл залгаха эдеэнһээ, үмдэхэ хубсаһанһаа гадна, тэдээндэ «ухаан бодолон хоол» хэрэгтэй бшуу. Теэд соёл-культурын хүдэлмэри энэ тосхондо огто ябуулагдадаггүй. Нютагай клубай хэдэн хоногоор суурғалаатай байхада хэншье гайхахаяа болиихол. Гадна нютагай залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана, гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ тосхондо участково милиционерээр В. Амогтуев хүдэлдэг. Теэд энэ нүхэр залуушуулай дунда ямаршье ажал ябуулнагүй, даалгагдаһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандажа, өөрынгөө уялга һайнаар дүүргэнэгүй.

Гүрэльбын сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Ковалев һуралсалай-ажахын дирекци, партком, олонитын эмхи зургаанууд эдэ бүгэдэдэ анхаралаа ехээр хандуулжа, дурсагдагша дутуу дундануудые усадхаха ёһотой гэжэ һанагдана.

В. РИНЧИНО,
Улаан-Үдын аймагай прокуратурын хүдэлмэрилэгшэ.
Д. ГАРМАЕВ,
манай корр.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Аша үрэтэй хөөрэлдөөн

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ СССР США хоёрой шухала үүргэ дүүргэхэ байһые соведшье, мүн түрүү уэлтэй американшуе олонниитэ мэдэрдэг юм. Тиимэһээ тэдэнэр өөһэдэнь һонирхуулжа байгаа асуудалнуудые шиидхэхэ гэжэ эрмэлзэжэ байна. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай олониитын түлөөлэгшэдэй үмэнэ наяхан дүүрэһэн X Дартмутска конференци энээнэй гэршэ болоно. Энэ конференци Америкын Риорико городто (Аризона штат) болоо һэн. 1960 ондо Дартмутска колледждэ (США) анха түрүүн ниитэ хоёр гүрэнэй олониитын түлөөлэгшэдэй конференци зарлагдаһан байгаа. Тиимэ түрүүшын уулзалган болоһон нютагай нэрээр энэ конференци нэрлэгдэдэг болонхой.

Дартмутска уулзалгада хабаадагшад зүбшэн хэлсэлдэһэн олонхи асуудалнуудаар үгээ һайса ойлголсоон тухайгаа тэмдэглэбэ. Энэ тон шухала байна. Ушарынь гэхэдэ, Риорикодо эгээл гол шүүхэлэ асуудалнууд тухай, тэрэ тоодо түгшүүрилтэ байдал һулуруулхе хангажа, улам саашадань хүгжөөхэ тухай, буу зэбсэг хязаарлаха тухай, совет-американ экономическэ болон научно-техническэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай хөөрэлдөөн болоо бшуу.

Гэхэ зуура бэе бэедээ аша туһатай совет-американ харилсаа холбооной бии байгаа арга боломжонууд даб дээрэ хүсэд дүүрэнээр үшөөл хэрэглэгдэнэгүй. Энэ ушар тухай мүнөө, президентые һунгаха жэлдэ, эли тодо болонхой. Яахадааб гэхэдэ, правительствын ябуулдаг гадаадын политикын хараа шугамда нүлөөлхын тулада эгээл харюс уэлтэй бүлэгүүд энэ һунгалтын урда тээхи ажал ябуулгын хаһа соо һамбаашалха гэжэ эрмэлзэнэд. Жэшээлхэдэ, эдэ бүлэгүүдэй хараа бодол элирхэйлэн харуулха зуураа, Джорджтаунска университедэй стратегическэ ба уласхоорондын шэнжэлэлгэнүүдэй түбэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн болоһон Р. Клайн нимэ тобшолол хэнэ: «улам хүгжөөжэ байһан шуу американ-совет харилсаа холбоон...— бүтэшэгүй үзэгдэл гэжэ гү али юрэл хуурмаг ябадал мүн».

Имиэрхүү мэдүүлгэнүүд американ олониитын һанаа сэдьхэлтэй огто тааралданагүй. Американхандэй нилээд олонхинь США Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаануудые хайжаруулхын түлөө тэмсэнэ гэжэ Гэллапай нилээн һанал бодолой институт һаяшаг үшөө дахин тэмдэглэһэн байна. Тэрэсэн США-гай сенадта болоһон зүбшэн хэлсэлгын үедэ сенаторнууд М. Мэнсфилд, Э. Кеннеди ба бусад үгэ хэлэһэн. Тиихэдээ һүнгалтын урда тээхи хайшн үедэ тон өөһэдыгөө аша туһа харахэ, американ-совет харилсаанууд һайжаржа байһаншье үр үдхые хайшалнаб гэхэ һаань хазагайгуулха гэжэ һэдэдэг политическэ ажал ябуулгануудта шанга харюу үгөө. СССР-тэй хүгжөөгдэжэ байгаа экономическэ холбоо барисаае зорюута һаатуулжа байһандань дураа гутажа байһаан США-гай ухаансар болдолтой ажал хэрэгтэй түлөөлэгшэдэн элирхэйлэн мэдүүлгэдэнь мүн лэ мэдээжэ. Энэшье ойлгосотой бээ. Американьхидэй хэһэн зарим тэды сэгнэлтын ёһоор, совет захилнуудые алданаһай эсэстэ США-гай фирмэнүүд 1,6 миллиард долларой хохидолдо ороод байна.

США-гай бодото байдалһаа үндэһэлэн бодомжолдог бүлэгүүдэй һанаан сэдьхэл Риорикодо болоһон уулзалга дээрэ хэрэгтэй дэһэн аша үрэтэй хөөрэлдөөндэ эли тодоор харагдаба. Шахардуу шанга байдалые һулруулгын политика хоёр оронойшье, мүн бүхы дэлхэйншье аша туһатай тааралдана гэжэ энэ уулзалтада хабаадагшад батадхан гэршэлээ. Яахадааб гэбэл, энэ политика хадаа дайнай аюулые дам саашадань бага болгохын тулада, газар дэлхэй дээрэхи ажабайдалые һайжаруулха зорилгоор бүгэдын хүсэлэл оролдолго гаргахын тулада арга боломжо байгуулна бшуу.

Итали правительствагүй болобо

Майн нэгэнэй урда тээхэнэ Италида правительственнэ кризис һүжэршоо. Христианска демократ А. Моро түрүүтэй кабинет шэрээһээ буухаа байһаа лоо һэн. Нэгэ партиин түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн энэ правительство засаг түрэдөө гурбаншье һара соо байжа шадабагүй. Парламентда оройдоо бишыханые найдамтай түшэг тулгууригүй байһан дээрэһээ, мүн орон доторнь тохёолдоһон ниитэ кризисэй экономическэ, политическэ оршон байдалһаа боложо энэ правительство тушааһаа мухарһан байха юм.

Үшөө А. Моро гэгшын кабинедээ буридүүлжэ байха үедэ тэрэнэй удаан сар соо тоггожо байхагүйнь эли болоһон юм. Урдань правительствада эрододг байһан партинууд энэ удаа өөһэдыгөө түлөөлэгшэдые тус кабинедтэ ольгэхэ эсэхэгдахэ эсэгдэхэгүй байна. Тиигэжэ экономическэ ба социальна асуудалаар ХДП-гэй ябуулдаг дэмжэлэгүй хараа шугамай түлөө дааха харюусалгые хубаалдаха дураагүй байба бшуу.

Ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, 1972 ондо парламентые һунгаха һунгалтын болоһонһоо хойшонхи үе соо христианска демократнууд шиидхэгдэмээр болоһон экономическэ ба социальна нэгэшье асуудал шиидхэжэ шадаагүй: промышленна үйлэдбэри Италида нэгэл хэмжээ тоггошоод байгаа, юумэнэй үнэ сэн 80 процентээр дээшэлээ, национальна мүнгэнэй — лирын сэн нэгэ хахад дахин унагүй болоо, ажалгүйшүүлэй тоо 1,5 миллиондо хүрэтэрөө олошороо. Иимэ урагшагүй байдалай түлөө гол эгээнэ дайнай һүүлээрхи олон 30 жэлэй турша соо таһалгаряагүйгөөр засаг түрэдэ барижа байһан ХДП гэжэ зэмхиты партида тохогдохо ёһотой ааб даа.

Парламентда түлөөлэгдэһэн хүсэнүүдэй хубааралга орон доторхи хүсэнүүдэй бодото тэнсүүрилтэ тааралдахаа болёо, зүүнэй хүсэнүүдэй, нэн түрүүн коммунистнуудай хабаадаагүйгөөр национальна ажабайдалай томо ямарханшье асуудалые мүнөөнэй Италида шиидхэхын аргагүй гэжэ үрэргэшэ юм. Засаг түрын нютагай органуудые һунгаһан һунгалтада зүүнэй уэлтэй партинуудай түйлаһан томо амжалта эли тодоор гэршэлээн харуулха бэлэй.

Правительствын тушааһаа буураһан һүүлээр республикын президент заншалта зүбшэлдөөнүүдые хээ. Зүгөөр эдэ зүбшэлдөөнүүд нэгэл дүнтэй байба: оронойнь политическэ гүнзэгы сэх муухарадлагада оройые гаршаха нимэ оршон байдалда президент хадаа парламентын хоёр палатые болзорһоонь урид тарааха тухай декредтэ гараа табиха ушартай болоо һэн. Энэ жэлэй июнийн 20—21-дэ ээлжээтэ бэшэ һунгалта зарлагдаба (юрын болзорой ёһоор. Италида парламентые һунгаха һунгалта имагтал 1977 ондо болохо зэргэтэй байгаа).

Политическэ шэнжэлэгшэдэй бултанайнь мэдэрһэнэй ёһоор, түрэнийе хүтэлхэ хэрэгтэ зүүнэй хүсэнүүдэй, нэн түрүүн коммунистнуудай сэхэ хабаадалсаха тухай гол асуудал һунгуулиин хаһын гол анхаралда байха болоно. Энээн зэшэ ушар һунгалтын урда тээхи тэмсэлые онсо хурса шэнжэтэй болгоно.

«Юрэнхы дэлгүүр» нэгэл газартаа зогсонхой

«Хүсэдөөр буруу һүроо», «Юһэн гүрэн байра дээрээ тоггошоо», «Аша үрэгүй сесси» — иигэжэ Европын экономическэ бүлэглэлэй (ЕЭС) министрнүүдэй совэдэй һаяа Брюссельдэ болоһон сессиин дүнгүүдые Баруун Европын хэблэл сэгнэнэ байна. Энэ сессидэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд хабаадаа. Министрнүүд «шухала нэгэшье асуудалаар үрэ дүн түйлажа шадаагүй» гээд Баруун Германиин «Генераль-анцайгер» гэжэ буржуазна газетэ бэшээ һэн. Заседаниин иимэ эсэс хадаа «ЕЭС-эй оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй саашанхи уулзалгануудай тушаа Бонндо һэжэлгэл түрэлэлээ» Ушарынь гэхэдэ, Европын энэ бүлэглэл мүнөө үедэ хүгжэлтэгүй тогтонги байдалтай, ажал хэрэгээ ябуулха шадалгүй болонхой бшуу» гээд газетэ бэшэнэ.

Иимэ уйдхартай, урмагүй үгэнүүдэй шалтагааниинь юуб? Имагтал Брюссельдэ болоһон сессиин бирагүй дүнгөөр энээнийе тайлбарилжа болохо гү?

Үгы ааб даа. Һаяад үзэбэди, оройдоол нэгэ һара урда тээ Люксембургда болоһон ЕЭС-эй оронуудай правительстванууд ба гүрэнүүдэй толгойлогшоонуудай уулзалга баһал урагүйгөөр дүүрээ һэм шуу.

Баруун Европын юһэн гүрэнэй энэ бүлэглэл түлөүр түйган байдалда оронхой. 1980 он болотор «юһэн гүрэнэй» экономическэ, валютна холбоо байгуулха гэһэн түсэб милл һайн хүсэл гээд дүүрэшоо, тэрэнэйдэ хэншье этигэнэгүй. Ниитэ аграрна дэлгүүр хүдэлмэригүй «Юрэнхы дэлгүүрэй» үндэһэ һуурииь болохо тамуужанай холбоон экономическэ кризисэй, саарһа мүнгэнэй үнэ сэнгэй буураһан дээрэһээ улам бүри һандаран бутаржа байнхай. Энээнэй һүүлдэн гэршэ гэхэдэ, гадаа талаһаа бүхы шахуу эд бараа, тэрэ тоодо «юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудһаа асархагүй гэжэ шиидхэбэри Итали абаһан байна.

Иимэ эрхэ байдалда ЕЭС-эй зонхилхы бүлэгүүд политическэ талаар харилсаа холбоо ехээр бэелүүлхэ гэжэ шиидээ. Энэ талаар түйлагдаха урагшатай ябадал «юрэнхы дэлгүүрэй» хосорон һалалгые зогсооху, бусадшье һалбарнуудаар харилсаа тоггооходо туһа болохо бээ гээд тэдэнэр найдана. Европын холбоо байгуулха тушаа Бельгиин премьер Тиндемансын зохёоһон түсэб эгээл иимэ зорилго хараална. Энэ түсэбэй ёһоор, ЕЭС-эй гэшүүн гүрэнүүдэй национальна эрхэ байдалнинь нилээд хизаарлагдажа. Тэдэнэй хэдэ жэлэй үнгэрһэн «Европын парламентда» дамжуулан үгтэхэ юм.

Гэбэшье ЕЭС-эй олонхи гэшүүн-оронууд политическэ харилсаа холбооной түсэб урагшаа даб гүүлэхээ огошоо наранагүй. Баруун Европын үргэн ехэ олониитын эсэргүүсэдэг ушар энэ зам дээрэ гол һаад тойбо болоно.

И. ЛАПИЦКИИ, Ю. ЛОПАТИН, В. СЕРОВ.
(ТАСС).

ХЭБЛЭЛШЭД ШАГНАГДАБА

Прибайкалиин аймагай типографиин коллектив байгша оной үнгэрһэн дурээл һарада үлэдбэринигөө даабаринууд байнгалан ажалгай үдэрэй хүсэлтэй ажалаар дээрэ хэблэлшэд ажалаа дүүргэжэ шадаба. Тиигэжэ эдэнэр хэблэлэй үдэрые ажалаар ашалаа угтаба.

Республикын полиграфистнүүдэй социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, мүн юбэлэйн табан жэлэй түсэбые һайн урэ дүнтэйгөөр дүүргэһэнэй түлөө Прибайкалиин аймагай типографиин коллективтэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Совэдэй хэблэлэй, полиграфиин болон номой наймаагай хэрэг эрхилхэ Комитедэй, мүн Союзай культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дурасхаалта Хүндэлэлэн грамота барюулагдаба.

П. ГРИГОРЬЕВ.

Шатараар уласхоорондын классай мэдээжэ гроссмейстер Сало Флор үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодо манай айлшалхан. Хүндэтэ манай айлшан Улаан-Үдэдэ 10—12 үдэрэй туршада байхадаа хотын предприятинуудта хүрэжэ, уулзалга үнгэргэхэ, 25 хоолэ дээрэ нэгэ доро шатараар наадаха байна.

САЛО ФЛОР МАНАЙДА АЙЛШАЛХАН

Гроссмейстер Сало Флор Улаан-Үдэ хотодо гушан жэлэй урда тээ ерээ гү, али 1946 ондо айлшалжа ерэһэн юм. Байгша оной майн 13-да тэрэ түрүүшынгээ уулзалга Буряадай геологудай управлениин коллективтэй үнгэргэхэ. Удаань Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын, авиазаводой хүдэлмэрилэгшэдэй уулзажа, хөөрэлдэжэ, шатараар наадаха болоно.

В. МАМИЛОВ.

Жолоошон—мастерта кандидат

Буряадай АССР-эй болон Шэтын областиин жолоошодой дунда һонирхолтой мүрысөөн болоо дүүрэбэ. Шэлэ хотодо үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ манай республикаһаа зургаан машина хабаадалсаһан байгаа. «Волга» машинаар уралдаһан Улаан-Үдын таксомоторно паркын жолоошод А. Ваништейн, П. Ельников, А. Дугаров, Е. Добрынина гэгшэд шадамар бэрхээр машинаа жолоодоһо гарахадаа, түрүү һуури эзэлбэ. Харин «Москвич» маркын машинаар уралдаһан команда түрүү һуури эзэлһэн байна.

Командануд хоорондын дүн гаргахада, Буряадай АССР-эй сугларгалдаан команда түрүү һуури эзэлһэн байна. Харин жолоошод Ваништейн, Дугаров, Ельников гэгшэд СССР-эй спортын мастерта кандидат, Екатерина Добрынина нэгэдэхи разрядай норма дүүргэбэ.

К. ЛЕОНИДОВ.

Санагын совхозой хүдэлмэрилэгшэд хубсаһа оёдог мэргэжэлтэдэй хомор дээрэһээ аймагай түб ошожо, захил хэжэ баатай болодог һэн. Улаан-Үдэдэ оёдолой мастерэй курса дүүргэжэ ерэһэн Мария Цыренова мүнөө ажануудалай эрилтэ хангадаг комбинадһаа Санага нютагта хүдэлжэ болоо. Залуу оёдолшон совхозой хүдэлмэрилэгшэдһээ захилнуудые абажа, оёжо үгэнэ, даабаряашье холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Гадна Мария Цыренова уран һайханай коллективтэй хүдэлмэри, ниитын ажабайдалай хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Цыренова хүдэлмэридөө.

Захаминай аймаг.

Д. БАЛДАНОВАИ фототекст.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАИ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» майн 5-да үнгэргэгдэһэн 18-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таабагүй. Табан номер таагшад — 3.209 түхэриг (79 карточка), дүрбэн номер таагшад хүнүүд — 65 түхэриг (4.735 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха (94.646 карточка).

«Спортлото-2»: Зургаан номер нэгэшье хүн таажа шадаагүй. Табан номер таагшад хүнүүд — 2.779 түхэриг (46 карточка), дүрбэн номер таагшад — 50 түхэриг (2.574 карточка), гурбан номер таагшад хүнүүд 3 түхэриг абаха (53.779 карточка).

18-дахи тиражай шүүбэри 1976 оной майн 16-һаа июниин 16 болотор түлэгдэхэ юм.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Зунаи бэлшээри дээрэ»—түрүү бэшэг. «Нобшорһоор эдидаа»—рейдээ бригадын материал. «Мүрысөөнэй дэбтэр»—суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партиина хүтэлбэриин ажалтын шухала эрхэ нухээл»—КПСС-эй «Бо...» партийн секретарь ... Могдоевон статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Эрдэм наукын үргалта»—суглуулбари. Юрэмсын һонин. Хилын саалшадай...

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Ой модон—манай баялиг»—В. Лошаковой корреспонденци. Спорт. Сүүдэй залһаа.

СЭЭХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.40 — «Как маленькие» — телевизионно уран һайханай фильм. (Чехословаки). 11.30 — «Түрэл орон доторнай». Армениин ССР (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Залуушуулай адрес» (үнгэтэ). 13.10 — «Ханинарай шарай» (үнгэтэ). 13.55 — Чехословакиин Социалис Республикын телевидениин программа. Фашизмһаа Чехословакиин сүлөөлэгдэһээр 31 жэлэй ойдо зориулагдана. 15.50— Заборалага. 16.00 —«Как маленькие»— телевизионно уран һайханай фильм (Чехословаки). 16.50 — «Эрдэмтэдэ үгэ үгтэнэ» (үнгэтэ). 17.05 — СССР-эй арадай артист А. Соловьяненко дуулаха (үнгэтэ). 18.00—«Время». 18.30 — «Беспокойное хозяйство» — уран һайханай фильм. Оронэй экран дээрэ гараһаар 30 жэлэйнь ойдо зориулагдана.

Улаан-Үдэ. 19.50 — Телевизионно һонин. 20.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 20.30 — «Социалис мүрысөөнэй ябаса тухай тэмдэглэл».

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Заборалага. 21.25 — «Ханинарай шарай» (үнгэтэ). 22.10 — Чехословакиин Социалис Республикын телевидениин программа. Фашизмһаа Чехословакиин сүлөөлэгдэһээр 31 жэлэй ойдо зориулагдана. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Улаан-Үдэ». 19.00 — «Номой далай соогуур аяншалга». 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл».

«Орбита». 19.50 — «Человек у огня»—телевизионно очерк. 20.20 — Велосипедэр дэлхэйн мүрысөөн. (Чехословакиин дамжуулга, үнгэтэ). 20.35 — «РСФСР-эй арадай артист В. Климов наадаха».

«Улаан-Үдэ». 21.00 — «Сердце Бонивура» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери).

САГАИ УЛАРИЛ

Үглөөнэй байдал хубилан байха, шинг нойто орохогүй. Зүүн зүгһөө секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэрөө болон Байгал шадарай аймагуудта үдэртөө 10—15 градус дулаан. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 0—2 градус хүйтэн, үдэртөө 11—13 градус дулаан байхаар үдэртөө.

Майн 12—13. Үглөөнэй байдал хубилан байха, шинг нойто орохогүй. Баруун зүгэй һалхи секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто аймагуудаар һүниндөө 0—5 градус хүйтэн байха.

ХИЛЫН СААНАҺААА

ЖЕНЕВЭ — Сесси хүдэлмэрээ түгэсхэбэ — ТАСС

Шулуу нүүрһэнэй промышленностьда ажаллаха арга боломжые һайжаруулха асуудалнуудаар уласхоорондын ажалай эмхидхэлэй комитедэй (МОТ) арбадахи сесси эндэ болоһо дүүрэбэ. Энэ комитедэй 20 гаран гэшүүн оронуудай, тэрэ тоодо СССР-эй ба Украинын ССР-эй делегацинууд сессиин хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй экономическэ зорилгонууд тухай, совет арадай социальна хүгжэлтэ ба һуудал байдал һайжаруулха программа тухай СССР-эй, УССР-эй түлөөлэгшэд сессидэ хабаадагшадта хөөрэһэн байна.

РИОРИКА — Харилсаа холбооной аша туһада — ТАСС

Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаан улам һайжарха байна гэжэ америкын олониитын ажал ябуулагшад тооолно.

Дэлхэй дээрэхи байдалаар, совет-американ харилсаа холбоогоор понирходог хүн бүхэн манай хоёр оронэй хоорондохи харилсаа холбоон үргэн ойлгосолон улам һайжаржа байгаа гэд тоолохо эрхэтэй. Ядерна дайнай аюул сараһан нимэ политика гансал СССР ба США-гай бэшэ, харин бүхы дэлхэйн арадуудай аша туһада харюусана гэжэ америкын «Крисчен сайенс монитор» газетын дипломат Чарльз Йост ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ.

СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаанай һайжаралга зэбсэг хязгаарлалһуудые бүтээн гаргалгатай нашба тааралдаһан байна гэжэ үшөө тоолодоггүй байна гэжэ тэрэ хэлээ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорооҺо шухала гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

ПАРИЖ — ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭЭ — ТАСС

Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич хани ёһоной албанай хэрэгээр Парижда ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Францын президент В. Жискар д'Эстэнтэй, премьер-министр Ж. Ширактай тэрэ хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

Уласхоорондын үргэн олон асуудалнуудаар хоёр тала һанал нэгэтэй байһан гээд франко-польско хамтын коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ. Бүгэдэ ниитэдэ хүсэд дүүрэнээр хэрэгжүүлэгдэнэ гүүдые уласхоорондын хариуцалгада боро хуряаха шухала гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Ядерна зэбсэг дэлгэрэлтэй нүүдтэй бүхы оронуудай хабаадалгатаһгаар бүх дэлхэйн конференци зарлахын түлөө Франци, Польшо дуугаа үгэбэ.

Хоёр ороной хоорондохи харилсаан һайна һайнааһ хүгжөөжэ байна гээд хамтын коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ экономическэ, хүдалаа наймаанай, техническэ харилсаанай асуудалнуудаар хэдэ хэдэн хэлсээнэй гар табигдаһан, эдэб экономическэ хэлсээгэй ба Польшын хоорондохи холбоо барисаае саашадань үргэдхэхэ арга боломжонууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

РИМ — Италида газар хүдэлбэ — ТАСС

Майн 7-ной һүни Хойто Италида газар ехээр хүдэлбэ. Энээнэй үедэ 628 хүн хүхэһэн байна. Һаяадаан үнэһэн дээрэ үшөө олон хүн даруулшагдаад ха гээд бэлхэмжээлэгдэнэ. Мянга гаран хүн гэмтэв.

Һүүлэй арбан жэл соо болоһон эгээл ехэ газарай хүдэлһэн хэды шахуу шахуу һуурин тохон һандаргагдаа. Хэдэн арбан мянган хүн гэр байраһуун үлөө, харгы замууд, зайн галан лининууд, хүүргэнүүд һандаргагдаа, промышленна олон предприятинууд, хүдөө ажахыда ехэ хохидол ушаруулагдаба. Газарай хүдэлһэниинь болоһон нютагууд халдабарита үбшэнэй дэлгэрэхэ аюул гэхэдөө дэлгэрдэг.

ВЬЕНТЬЯН — ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР БАЯСХАЛАН — ТАСС

НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Премьер-Министр Кейсон Фомвихан түрүүтэй Арадай-революционно партиин ба Лаосой Арадай Демократическа Республикын правительственнэ делегаци ниитэ албаналнуудаар Советскэ Союзай нагаана байдалһаа үзэхэ хан партинуудай, правительствэнүүдэй, арадуудай хоорондохи ханн барисаае, дайшалхы харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлэгдэ илдэн туһа хүргэхэ байна гэжэ НРПЛ-эй ЦК-гай орган — «Сиенг пассасон» газета бэшэнэ. Энээнэй үедэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд национальна бээ даалтаа байдалайнгаа түлөө Лаосой арадай тэмсэлдэ жэлнүүдтэ хоёр ороной хоорондо тогтоогдоһон ханн барисалай, харилсаа холбооной бата бэхи байһые үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлбэ.

Пролетарска интернационализмын, ахa дүү ёһоной бэ үнэн зүрхэнэй хани барисаанай түлөө үнэн дээрэ үргэлжэ ябадаг КПСС-тэ, КПССэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ, Советскэ Союзай правительствэдэ, арадта НРПЛ, ЛНДР-эй правительство, Лаосой арад үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

СОФИ — МҮНӨӨ ҮЕЫН ҺЭШХЭЛ, УХААН БОДОЛ — ТАСС

Мүнөө үедэ дэлхэйн олониитэ КПСС-эй XXV съездын хүсэтэ нүлөөн доро байна гэжэ БКП-гэй ЦК-гай орган—«Политическа просвета» журналда толилогдоһон «КПСС-эй XXV съезд—мүнөө үеын һэшхэл, ухаан бодолой трибуна» гэһэн гаршагтай статья соо хэлэгдэнэ. Ленинскэ партиин съездүүдэй документнүүд революционно тэмсэлэй дүй дүршэлэй эрдэни эндэмээн хододоо болодог байгаа, марксизмленинизмын зохёон байгуулха һургули болоно. Аха дүү партинуудта, бүхы революционернүүдтэ бодото ба теоретическэ ажал ябуулгадань эдэ документнүүд удаан хэмжээнэй туһа хүргэнэ. Тиимэһээ хаа хаанагүй КПСС-эй XXV съездын материалнуудаар хүн бүхэн һонирхоно бшуу.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл ба съездын бусад документнүүд марксистско-ленинскэ хамаагые илагша суртал һургаалнуудай сэсэн мэргэн бодолоор, хүсөөр нэбтэрхэйн, Совет коммунистнуудай хүралдаан СССР-эй экономическа, социально-политическа хүгжэлтын дүнгүүдые согсолхоһоо гадна, дэлхэйн дээрэхи мүнөөнэй байдалые шэнжэн сэгнэһэн һасаар эдэ документууд байдалые хараалһан байна. КПСС ба совет арадай суртал бодолой, үр зорилгонуудай ниитэ нэгэн байһые, мүн бэет общестын суртал бодолой-политическэ эбдэршэгүй нэгэдэлые тэрэ элирхэйлэн харуулаа.

Пролетарска интернационализма КПСС-эй хэблэрүүшэгэй үнэн сэхэ байһан тухай үгэнүүд XXV съездын трибуна дээрэһээ шэнэ хүсэтэй дуулдаһан байна. СССР, КПСС дэлхэйн дээрэ боложо байһан революционно хубилалтануудта эдэбхитэйгээр хабаадана, харин КПСС-эй, Советскэ Союзай жэшээтэй революционно хүсэн социализмын замаар илалта түгэс дабшалтада шиидхэхэ эрхэ нүлөө болоно.

Совет коммунистнуудай партиин нэрэ хүндэ, дэлхэйн олониитын зүгһөө ехэ хүндэтэй, этигэл найдабаритай байһан түүхэтэ гүнзэгы үндэһэтэй юм. Марксизм-ленинизмэдэ, пролетарска интернационализмда хэлбэришэгүй үнэн байһанайнгаа түлөө, арад зоной жаргалта байдалай, социализм ба коммунизмын түлөө хэдэн арбаад жэл соо үргэлжэлһэн шэн габьята тэмсэлдэ КПСС-эй һайнаар байһан түлөө КПСС нимэ нэрэ хүндэдэ хүртэһэн байна.

БУХАРЕСТ — Бухарестдэ митинг болобо — ТАСС

Румыниин Коммунис партиин эмхидхэгдэһэн байгуулагдаһаар 55 жэлэй ойдо зориулагдаһан митинг эндэ болоо. РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй президент Н. Чаушеску үгэ хэлэбэ.

Энэ үедэ болоһон байлдаанудта румын - совет хүсэтэ холбоон, РКП-гэй ба КПСС-эй хоорондохи харилсаа улам бэхижүүлэгдэжэ, шэнэ шатада гараһан байна.

Редактор Р. Б. ГАРМА...

УНШАГШ... һонирхохо байхат

ГЕКТАРАЙ 200 ЦЕНТНЕР ...

Ташкент хотодо байһан П. М. Пономарёв гэгшэ сэтэй сортын шинэ ... хооо гэжэ арбан ... шагаа хэд. Тэрэ ... райгаа үйлэлдэдаг ... дэрэ шинииэ харжа ... гектар буханда ... болоо һаа, 200 центнер ... бии болобо. Хоол... болоо һаа ... һонь 54—55 ... оройһон гарана. Зүүл ... тэд болодог. Хүнүү ... 4,6 грамм болодог ... Хоолосудайнгаа ... хүндэшье һааһь ... тараанай эшэ намас ... гүй. Тэрэнийе гаргаа ... шанга түргэн ... зэгэ. Энэ шинэ ... логическа шинжэ ... со юнусые ... рилха ёһотой болоно.

ОЛОН МЭРГЭЖЭЛ... АГРЕГАТ

Тараалан ... гэ дахин ябаад ... табан ондо операци ... газар элдүүрилгэн ... СШA-да бүтээгдээ ... тэрэнэй нэгэ дахин ... хаданъ тэндэхи газар ... элдүүрилэгдэд, тэгш ... үрэнэ тарихаар ... Энэ агрегат бураадаан ... гэр шороо бутаруулаа ... со-сонсонудуудень ... дэдүүрхиинь газ... бэлэндэл ... Үшөө тэндэнь хими... эйл оруулна.

Агрегат хурь... буталха 5 нэрбэ... тай, хойнонь ... аалай ябадаг. Тэрэ ... лан, нэгэ мүһэн шинэ ... ниче ... Агрегадай ... ночь модон брус ... жа, тэрэнь хүрьһэнэй ... хиие жэгдэлнэ, нягта...

ГАЛ ШЭБХ... СЭБЭРЛЭН...

Малай шэбхэ соо ... шэнтэй мүү микрофлор... мнинтнүүдэй түрьһэ ... Тэрэниие үгы хэжэ, ... гүйдэ арга гүй юм. ... областиин «Сеп и ... хоодо, Тамбовскэ ... лэхэдэ наа шэбхээ ... аргуудхан сэбэрлэж ... хэдэ. Тускай т... түлиш галдаа), тэхэ... ран халуун газаар ... доһон шэбхые нь ... хадань, досохи ... флор, харкой ... гүй болоно.

ӨӨРӨӨ САБШАД... ҺУХЭ

Түлеэ хахалхадаа ... гэр тусхай гидро ... дэлгэзэдэг бага... ... тигэнэ ... хэдэ. 40 сантиметр ... 45 сантиметр ... гор модоной ... дэ 10 тонн ... лическа сабшуур... нэ. Энэ өөрөө ... хөөр» гэж ... модо хахалжа, ... арсатай. ... тэр «һухэ» ... ашиглажа ... гай.

УРГАМАЛ ШУУЯ... ДУРАГҮИ ГҮ?

Ургамалай ... гай хаа ... вендэйн Америк... версидэй ... жэлэ ... ургуулаагүй байна ... хай газарта ... бихада, ... хань ... һуралдан ... шуудай газарта, ... тай хүүлэлдэн байдаг ... ябадаг метро ... (ябатай) ... ургамал ... хосорш... юуб ... гараад ... гэнэ ... гүй ... һандаа дан ... гэрэсэ ... хобоо ... болохолоор ... уяа нээдэ ... (Сельская ... журналаас ...

Индекс: 676... Удэ, ул. Ленина, ... Телефоны: редактор 2-54-54, приемная — ... зам. редактора — ... отв. секретарь — ... секретариат — 2-... делы: партийной жизни 2-60-91, сельского хозяйства 2-64-36, 2-63-86, промышленности и строительства ... и агитации — 2-56-... шыленности и строительства — 2-61-35, советского строительства ... культуры и школ — ... писем и сельсковое — ... информации — 2-... щественная ... 2-56-62 ... 2-57-63 ... 2-35-95, фотолаборатория 2-33-61.